

SLOVENSKI vestnik

Letnik XXIII.

Celovec, petek, 8. marec 1968

Štev. 10 (1344)

Prihodnji teden bo minilo trideset let od dogodkov, ki so časovno sicer že precej odmaknjeni, vendar so po svojih usodnih posledicah bili dovolj pomembni, da jih ohranimo v živem spominu. V tem primeru še toliko bolj, ker bi moral biti spomin hkrati tudi opomin — namreč stalno in povsod prisotno opozorilo sedanji generaciji in tudi bodočim rodovom, da se je za obrambo svobode, demokracije in miru treba vedno spet boriti in jih čuvati kot največje dobrine človeštva.

Seveda bi bilo zgrešeno, če bi se nacistične zasedbe Avstrije pred tridesetimi leti spominjali le kot samostojnega, iz ostalega dogajanja takratne dobe izločenega pojavnja. Nasprotno: zavedati se je treba, da je bil to le eden izmed mnogih ukrepov, ki so se zvrstili med zločinskim pohodom velikonemškega nacionaliz-

Trideset let

po usodnem marcu 1938

ma in imperializma. Toda ob obletnici je kljub temu upravičeno, da posvetimo malo več pozornosti takratnim dogodkom pač na avstrijskem primeru.

Tukaj pa smo mnenja, da bi pomenilo zapirati oči pred resnico, če bi krivdo za dogodek, ki so se zvrstili marca leta 1938, videli samo na eni strani. Nihče namreč ne more zanikati dejstva, da so bili sadovi zla položeni Avstriji že v zibelko, ko se je pred petdesetimi leti iz ruševin prve svetovne vojne rodila kot republika. Prav tako pa ni mogoče spregledati razvoja, ki je v ustoličenem klerofašističnega režima na razstreljenih delavskih domovih naravnost vzorno pripravil tla za zmago-slavno „Heimkehr“ Ostmarke v veliko nemško domovino.

Kam je takrat vodila politika, ki so jo tako v Nemčiji kakor tudi v Avstriji vodili v duhu koncepcije enotnosti nemškega naroda, pripadnikom starejše generacije ni treba podrobno pripovedovati; posledice so doživljali na lastni koži. Treba pa je mladini vedno spet in spet povedati, da je ta politika vodila neposredno v nacizem, v najhujše nasilje, ki so ga v imenu firerja in nemškega naroda zverli v človeški podobi izvajale nad svobodoljubnimi narodi širrom Evrope.

V mejah Avstrije smo to nasilje najbolj kruto občutili koroški Slovenci, ki pa smo bili tudi tisti, ki smo se krivici najbolj odločno uprli z obroženim bojem ter doprinesli nesorazmerno velike žrtve za zmago nad fašizmom in s tem tudi za osvoboditev avstrijske domovine. Prav zaradi tega smo še posebno občutljivi za vse tiste pojave, ki kakorkoli spominjajo na razmere, kakršne so pred tremi desetletji pripeljale do usodnih marčnih dogodkov.

Takih pojavov pa je v naši državi nedvomno že spet dovolj in se še stalno množijo, ne nazadnje po krivdi odgovornih oblasti, ki v naravnost presenetljivi meri lahkovernosti zapirajo oči pred nevarnostjo. Vendar je neizpodbitna resnica, da je omalovaževanje takih pojavov že enkrat privedlo do katastrofe. Zato je ob bridkih izkušnjah, ki jih imamo v Avstriji iz časov klerofašistične diktature v prvi republiki in še zlasti iz dobe „bratskega objema“ 1938 do 1945, vsekakor upravičeno vprašanje: Ali smo se iz zgodovine res dovolj naučili?

Naj bi bila bližnja obletnica tragičnih dogodkov pred tridesetimi leti spet opomin, da so tisti, ki se ne spominjajo preteklosti, obsojeni, da jo še enkrat doživijo.

VODSTVO SZDL SLOVENIJE POUČARJA:

Trajna obveznost in skrb matičnega naroda

za Slovence, ki živijo izven državnih meja

Predsedstvo in izvršni odbor republiške konference SZDL Slovenije sta v torek na skupni seji razpravljala o problematiki slovenske narodne manjšine v zamejstvu ter o nekaterih vprašanih odnosov v Italiji in Avstriji. Pri tem je bil pozitivno ocenjen razvoj odnosov med tremi sosednimi državami, kot se odraža v čedalje uspešnejšem sodelovanju ter v ustvarjanju vzdušja medsebojnega razumevanja, spoštovanja in prijateljstva, kar predstavlja na tem področju Evrope pomemben prispevek k miru na svetu.

Posebno obširno pa so na tej seji razpravljali o položaju slovenske narodne manjšine na Koroškem in v Italiji ter je v tozadevnem poročilu med drugim poudarjeno:

Ko so ocenili sedanji položaj Slovencev v obeh sosednih deželah, so ugotovili, da kljub mnogim spodbudnim rezultatom Italija in Avstrija še nista storili vsega, kar bi v skladu z njihovimi mednarodnimi obveznostmi morali storiti, da bi Slovenci resnično uživali pravice in svobode, ki jim po mednarodnih pogodbah pripadajo.

Vso podporo zaslužijo napore koroških Slovencev, ki se zavzemajo za hitrejšo ureditev obveznosti, ki jih je Avstriji naložila avstrijska državna pogodba v svojem 7. členu. Spodbudne so namere koroških oblasti in avstrijske zvezne vlade, da se v sodelovanju s predstavniki celotne manjšine sistematično in dosledno lotijo izpolnjevanja sprejetih obveznosti.

Predsedstvo in izvršni odbor sta prav tako izrazila podporo javno izraženemu stališču koroških Slovencev, ki odklanjajo namene nekaterih krogov na Koroškem, da bi z ugotavljanjem manjšine dejansko omejevali že zagotovljene pravice Slovencev v Avstriji in tako tudi onemogočali demokratično urejanje njihovih odprtih vprašanj.

Ob tem sta predsedstvo in izvršni odbor potrdila svoje prepričanje, da narodne manjšine, ki jim je zagotovljena dejanska enakopravnost s tem, da so pod enakimi pogoji in z enakimi možnostmi vključene v vse družbeno, politično, ekonomsko in kulturno življenje družbenih skupnosti, kjer živijo, ostajajo čedalje bolj most sporazumevanja med sosednimi narodi in državami. Odprta meja takšno vlogo manjšine še poudarja.

Prav tako so na seji znova potrdili trajno obveznost in skrb matičnega naroda in matične države za Slovence, ki žive zunaj državnih meja. Podprli so tudi znano jugoslovansko stališče, ki je prišlo do

izraza tudi ob uspešnih obiskih predstavnikov Jugoslavije v Italiji in Avstriji, po katerem je slovenska narodna manjšina stalen element

Načrtna gonja proti slovenščini se nadaljuje

Iz več krajev Podjune nam poročajo, da poznane nacionalistične sile sistematično rovarijo proti slovenščini v šoli in cerkvi. Načini so različni, segajo od organiziranja tako imenovanih društev staršev preko pritiska in vplivanja na posameznike do hujškanja proti zavednim učiteljem in duhovnikom.

Vse kaže, da gre za organizirano delo, ki ga ni podcenjevati. Naše ljudstvo se čudi, kako je to delovanje mogoče ob jasnem določilu § 5 člena 7 državne pogodbe. Čudi pa se tudi, da se škofijski ordinariat še ni javno zavzel za napadene duhovnike; zadnja nedelja je nudila za to vsekakor lepo priložnost.

meddržavnih odnosov ter da sta njena usoda in njen položaj vedno bila in ostaneta skrb ne samo Slovenije, temveč celotne jugoslovanske skupnosti.

Na seji so razpravljali tudi o odnosih med manjšinskimi organizacijami, o odnosih manjšine z organi oblasti ter o nekaterih pojavih med samo manjšino. Pri tem so izrazili vso podporo tistim težnjam med Slovenci v zamejstvu, ki se zavzemajo za skupno nastopanje ne glede na notranje razlike v vseh primerih, ko je potrebno, da pride do izraza otno stališče manjšine do njenih osnovnih vprašanj. Vsak poizkus oviranja takšne enotnosti in takšnih naprednih teženj

ali prizadevanj med manjšino ne more biti v interesu manjšine, uveljavljanja njenih pravic in svobod.

Predsedstvo in izvršni odbor sta razpravljala tudi o kritikah, ki jih nekateri manjšinski krogi z ene in del slovenske emigracije z druge strani naslavljajo na SR Slovenijo in ki objektivno zaostrujejo odnose med samo manjšino. Popolno zanihanje vsakega napora pri reševanju problemov manjšine ter brezobzirna, neobjektivna in nestrna kritika slovenske narodnostne politike v celoti, pa čeprav osamljena zaradi svoje demagoške narave,

Vodilni ameriški politiki

„zgubljajo vero“ v vietnamsko vojno

S 1. marcem je dobila Amerika novega obrambnega ministra, prejšnji minister McNamara pa je postal predsednik mednarodne banke.

Politični opazovalci soglašajo v mnenju, da je McNamara odstopil zato, ker je „zgubil vero“ v ameriško vojno v Vietnamu. Čeprav ga nihče ne prišteva med goreče pristaše miru, o McNamari pravijo, da se je v zadnjem času odločno vendar skoraj brez vsakega uspeha upiral nadaljnji zaostritvi vojne. Seveda ne zato, ker bi se mu smililo vietnamsko ljudstvo in bi želel mir, marveč izključno zaradi tega, ker je na podlagi treznih računov prišel do zaključka, da Amerika po tej poti ne more doseči zaželenega cilja.

Bivši minister McNamara pa ni edini, ki je „zgubil vero“ v pravilnost in izključno zveličavnost sedanjne ameriške politike. V vrstah vodilnih ameriških politikov je danes že

odvrča zamejske Slovence od njihovih stvarnih, osnovnih vprašanj ter naporov za njihovo urejanje.

Pri oceni poizkusov nekaterih emigrantskih skupin, da bi vzpostavljale nekakšen „politični dialog“ z matičnim narodom, pa je bilo na seji poudarjeno, da se je SZDL Slovenije vedno zavzemala za sodelovanje z vsemi naprednimi silami v svetu, da je vedno z veseljem sprejemala spodbude, ki so utrjevale svobodno, neodvisno in napredno razvojno pot slovenskega ljudstva, ki so utrjevale njegov položaj v jugoslovanski skupnosti narodov in njegove težnje za povezovanjem z vsemi naprednimi silami in tokovi v svetu. Nikakršno sodelovanje pa ni mogoče s tislimi, ki jim je tako kot v najtežjih trenutkih slovenske narodne zgodovine tudi danes pri srcu vse kaj drugega kot pa resnične koristi slovenskega naroda.

kar precej takih, ki javno izražajo dvome o uspešnosti poti, po kateri kljub vsem opozorilom še naprej koraka predsednik Johnson s svojimi sodelavci.

Med odločne kritike je nedvomno treba šteti tudi michiganskega guvernerja Georgea Romneya, ki se je do nedavnega potegoval za položaj republikanskega kandidata pri letošnjih predsedniških volitvah, Romney je bil edini predsedniški kandidat, ki se je resnično zavzemal za mir v Vietnamu in bi bil takoj po izvolitvi pripravljen začeti pogajanja. Toda že predčasno je „zgubil vero“, ko je moral spoznati, da kot resnični pacifist nima dovolj podpore v lastni stranki, kjer pač — kakor danes sploh v ameriški politiki — prevladujejo ljudje, ki „ne znajo ne dobiti vojne ne skleniti miru, ki pa znajo spretnjeje podaljševati utvaro, da so kos obema nalogama“.

Posvetovalni sestanek v Budimpešti:

Sklep o svetovni konferenci mednarodnega komunističnega gibanja

V torek se je v Budimpešti zaključilo večdnevno posvetovanje predstavnikov komunističnih in delavskih partij iz vseh delov sveta. Posvetovanje je bilo sklicano z namenom, da bi demonstrirali enotnost svetovnega komunističnega gibanja in poudarili solidarnost vseh naprednih sil v boju proti imperializmu. V glavnem je sestanek dosegel svoj že vnaprej določeni namen, vendar pa ni mogoče govoriti o popolnem uspehu. Ravno potek tega posvetovanja je namreč zelo jasno in nedvoumno opozoril na marsikateri pojav, značilen za vzdušje, ki vlada danes v mednarodnem komunističnem gibanju.

Ze dejstvo, da je romunska delegacija predčasno in demonstrativno zapustila sestanek v Budimpešti, dovolj zgovorno priča o tem, da toliko poudarjena enotnost ni bila stoođstotna. Glede vzrokov, ki so narekovali eksodus romunskih predstavnikov, je bilo objavljenih več verzij. Vendar ni nobenega dvoma, da je bil ta korak Romunije mišljen kot protest proti kršitvi prvotno sklenjenega načela, da na sestanku ne bodo kritizirali ne notranje ne zunanje politike nobene izmed partij ne glede na to, ali je prisotna ali ne.

Korak romunske delegacije torej pomeni, da je v Budimpešti prišlo podobno kot l. 1960 v Moskvi do novega poskusa, da bi vsem partijam predpisali eno in isto „linijo“. To pa je moralo spričo razvoja, ki je bil v zadnjih letih zabeležen tudi v komunističnem gibanju, nujno izzvati odpor. Zato je „romunski primer“ treba videti kot logično nadaljevanje procesa, na katerega začetku je pred leti še precej osamljena stala Jugoslavija, danes pa si v to smer bolj ali manj uspešno utira pot že cela vrsta dežel oziroma partij.

Na sestanku v Budimpešti so sklenili, da bodo za konec letošnjega leta sklicali v Moskvi novo konferenco svetovnega komunističnega gibanja. Tudi glede take konference v začetku ni manjkalo razlik in nasprotij v stališčih posameznih delegacij, toda ob koncu je prevladovalo mnenje, da je nadaljnje posvetovanje potrebno. Ta sklep je po eni strani pravzaprav edina manifestacija enotnosti, kakor je po drugi strani ravno v tem sklepu videti resno opozorilo, da bo za resnično enotnost potrebnih še veliko naporov.

Vabilo na jubilejno proslavo

šestdesetletnice Slovenske prosvetne zveze

ki bo v nedeljo 31. marca 1968 ob 14.30 uri v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu.

Na sporedu bodo slavnostni govor, recitacije ter nastopi moških in mešanih pevskih zborov krajevnih Slovenskih prosvetnih društev.

Odbor

Program SPÖ za reformo gospodarstva v diskusiji

Avstrijska javnost stoji te dni pod vtisom dveh notranje političnih in gospodarsko-političnih dogodkov. ÖVP, ki je napovedala, da bo „Korenov načrt“ za sanacijo avstrijskega gospodarstva predložila še tekom februarja, se o njegovi vsebini ne more zediniti in je minuli teden napovedani rok odložila na maj. Medtem je SPÖ minuli četrtek predložila osnutek svojega programa za reformo avstrijskega gospodarstva. Ta osnutek je več mesecev pripravljalo 300 strokovnjakov in gospodarstvenikov SPÖ in ÖGB, seja razširjenega strankinega odbora 214 delegatov pa ga je odobrila. Do poletja bodo o programu diskutirale osnovne organizacije SPÖ, nakar bo jeseni predložen kongresu SPÖ v dokončno odobritev.

Osnutek programa za reformo avstrijskega gospodarstva, ki ga je predložilo vodstvo SPÖ, vsebuje principe usmerjanja mešanega gospodarstva različnega lastništva, je v svojem govoru pred razširjenim odborom stranke dejal predsednik SPÖ, dr. Kreisky, in dodal, da je treba gospodarske sile, ki se v industrijski družbi že koncentrirajo preko državnih meja, kontrolirati in usmerjati, da si ne bodo prilastile še politične ob-

lasti. V gospodarski politiki je treba priti na jasno, je Kreisky dejal, ali naj gre država pot, na kateri se bo čedalje ogromnejša mednarodna gospodarska sila povezala s politično silo in tako vzpostavila neomejeno politično oblast, ali pa naj gre država pot, na kateri bo njena politična sila kontrolirala, korigirala in nevtalizirala gospodarsko silo. Kreisky se je pri tem očitno zavzel za drugo pot, ko je dodal, da morajo cilj te poti biti strukturne spremembe v socialistični smeri. To je namreč bistvena razlika, je dodal, med formalno in socialistično demokracijo.

V svojem govoru se je dotaknil tudi „vročega železa“, to je vloge inozemskega kapitala v Avstriji. Odločilno vprašanje je, je dejal, ali inozemski kapital prispeva k izboljšanju strukture avstrijskega narodnega gospodarstva? Če je temu tako, je inozemsko financiranje investicij priporočljivo, vendar le tako dolgo, dokler ne bo imelo škodljivih posledic v narodnem gospodarstvu.

Če pa inozemski kapital narodnemu gospodarstvu škoduje, je treba njegovo udeležbo na investicijah v državi odkloniti.

Zaključno se je Kreisky v svojem referatu k programu SPÖ za reformo gospodarstva dotaknil še njegovega cilja. Pri tem je dejal, da je cilj programa, da organizira avstrijsko gospodarstvo tako,

- da bo imel vsak državljan možnost koristnega dela,
- da nihče ne bo proti svoji volji brezposeln,
- da bo delovnim ljudem zagotovljena življenjska raven, ki bo odgovarjala neprenehno naraščajočemu donosu njihovega dela, in
- da bo človek, ki je vse svoje življenje delal, imel pokojnino, ki mu bo zagotavljala zaslužen življenjski večer.

Program, s katerim stopa SPÖ pred avstrijsko javnost, kaže, da je po letih defenzivne stopila na pot ofenzive, to pa v času, ko je ÖVP prav na gospodarskem področju zaradi trenj med vlado in parlamentom na eni in med njenimi osnovnimi organizacijami Wirtschaftsband, Arbeiter- und Angestelltenbund in Bauernbund skoraj docela onemogla. Cilj tega programa SPÖ je tudi dosega čimprejnjega razpisa novih državnozborskih volitev, kar je bilo ob robu zadnjih političnih dogodkov od njenih predstavnikov že nekajkrat poudarjeno.

P o d v e b l e t i h :

ÖVP s samovlado onemogla

V sredo sta minili 2 leti odkar je ÖVP pri državnozborskih volitvah 6. marca 1966 dosegla absolutno večino. Po teh volitvah se je odločila, da preneha z vladno koalicijo, ki je od leta 1945 obstojala med njo in SPÖ. ÖVP je sestavila vlado sama, SPÖ — od volilnega poraza močno prizadeta — pa je šla v parlamentu v opozicijo.

Medtem je postalo očitno, da je bila zmaga ÖVP za avstrijsko prebivalstvo usodna. Ukrepi vlade niso bili v stanju, da bi zaustavili prihajajočo recesijo in upadajoče gospodarske konjunkturo. Država je čedalje nagljeje drsela v gospodarsko krizo, ki bo večja in ki bo trajala delj kot prej v Italiji, sedaj pa v Zahodni Nemčiji in Veliki Britaniji.

Zmagoslavje ÖVP je medtem splahnelo, njena „močna roka“, s katero je obljubila vladati, pa je silno naglo ohromela. Od leta 1966 naprej deficit v državnem proračunu nenehno narašča. Letos bo gotovo presegl 10 milijard šilingov, kajti že v januarju so dohodki države ostali za 4,8 odstotka za predvidevanji proračuna, najnovjša pričakovanja ÖVP pa napovedujejo, da prihodnje leto ne bo znašal 16, marveč že 19 milijard šilingov. Poskus, da bi naraščajoči deficit državnega proračuna zajezila s podražitvami blaga, katerega cene so zakonito vezane, z zvišanjem tarif železnic, pošte in sodišč ter z dvigom davkov in državnih pristojbin, se je ÖVP izjalovil.

Izjalovilo pa se ji je tudi še marsikaj drugega. Trgovinske bilance ni mogla izboljšati. Njena pasiva se je lani sicer znižala, vendar za ceno močnega upadanja investicijske dejavnosti v industriji in gradbeništvu in šele na drugem mestu zaradi izvoza. To znižanje je bilo vendar le začasno. Letos januarja se je v primerjavi z januarjem 1967 uvoz povečal za 32 odstotkov, izvoz pa le za 4 odstotke. S tem se je januarska pasiva trgovinske bilance podvojila na okroglo 3 milijarde šilingov. Tekom leta 1967 je mesečni obseg zunanje trgovine padel in pada še naprej. V primerjavi z decembrom 1967 je januarja uvoz narasel za 15 odstotkov, izvoz pa je nazadoval za 17 odstotkov.

ÖVP tudi ni izpolnila svoje obljube, da bo zajezila val podražitev življenjskih potrebščin. Le-te so se tekom minulega leta podražile za 4 odstote. Tekom zime pa se je tem težavam pridružila še težava naraščajoče brezposelnosti. Sredi februarja je bilo v državi 142.400 brezposelnih. To je za 18 odstotkov več kot februarja 1967 in za 34 odstotkov več kot decembra 1967.

Negodovanje nad takim razvojem ne narašča le med prebivalstvom, marveč tudi v vrstah ÖVP same. Njene osnovne organizacije Wirtschaftsband, Bauernbund in Arbeiter- und Angestelltenbund so si čedalje bolj v laseh, tako glede krivde za dosedanje neuspehe kakor tudi glede poti iz nastale krize. Ta kriza je namreč v veliko večji meri politična kriza ÖVP kot pa kriza avstrijskega gospodarstva. Njenega obsega zaenkrat tudi ni zmanjšala nedavna prenova vlade, ko je kanclerja Klausea generalni sekretar Witzbalm postavil docela v svojo senco. Dvojica Witzbalm-Koren je sicer že za februar napovedala načrt za gospodarsko sanacijo države, zadnji teden ga je vendar vodstvo stranke drugič odložilo, tokrat na maj. Vse pa kaže, da bo do tega načrta prišlo, ko bo Witzbalm zamenjal kanclerja Klausea kot predsednika stranke. Če bo to izhlo iz onemoglosti, je drugo vprašanje.

Odpor proti ameriškim varčevalnim ukrepom

V izvajanju varčevalnih ukrepov, s katerimi hočejo stabilizirati vrednost dolarja, so se Združene države Amerike odločile med drugim tudi za uvedbo novih pristojbin za uvoz blaga in novih popustov za njegov izvoz. S tem hočejo izboljšati tako svojo trgovinsko kot tudi svojo plačilno bilanco. S tem ukrepom so sprožile močan odpor v svetu, zlasti v državah Evropske gospodarske skupnosti in na Japonskem.

Med pogovorom, ki ga je imel s temi ameriški ukrepi v zvezi ameriški poslanik pri Organizaciji za gospodarsko sodelovanje in razvoj (OECD) v Bruslju s predstavniki EGS, je skušal pojasniti, da so za Ameriko nujno potrebni odločilni ukrepi za izboljšanje plačilne bilance. Evropske države naj zaradi tega čim hitreje uvajajo znižanje carin na uvoz v smislu zaključkov Kennedyjeve runde. Amerika mora uvesti nove pristojbine na uvoz in znižati pristojbine na izvoz. Novo takso na uvoz hoče uvesti sporazumno s članicami Splošnega sporazuma o carinah in trgovini (GATT), njena višina pa se bo gibala med 2 in 3 odstotki.

Skrbi in težave z mlekom

Proizvodnja mleka in njegova dobava mlekarom še naprej naraščata. Sredi minulega tedna je minister Schleinzer sporočil, da je njegovo ministrstvo računalo, da bo letos ponudba mlekarom narasla za 3,5 %, sedaj pa izgleda, da bo narasla za najmanj 5 odstotkov. Za tak porast pa v državnem proračunu ni kritja za državno vezano ceno.

Medtem so zaloge masla narasle na 3000 ton, zaloge mleka v prahu pa na okroglo 10.000 ton.

V zvezi s položajem na trgu z mlekom je minister Schleinzer napovedal vrsto ukrepov, s katerimi hoče ministrstvo za kmetijstvo odvrniti krizo v gospodarstvu z mlekom. Pri tem je opozoril, da je bil začetkom leta takomenovan „krizni groš“, ki ga sklad za gospodarstvo z mlekom kmetom odteguje od proizvodne cene, zvišan od 2 na 5 grošov. Istočasno je namignil, da utegne biti že maja zvišan na 15 grošov ali na okroglo 7 odstotkov proizvodne cene mleka, čeprav bi bil to — kakor je dejal — zadnji ukrep za stabilizacijo trga z mlekom.

V glavnem gre zaenkrat za to, je dejal minister, da se ponudba mleka izravna s povpraševanjem za njim. V tej smeri hoče kmetijsko ministrstvo poleg pitanja telet na težo 150 kg uveljaviti na trgu dve vrsti masla. Poleg čajnega s ceno 40 šilingov za kilogram, hoče na trg postaviti še takomenovano „namizno maslo“, ki pa bo stalo le 24 šilingov. Zaloge mleka v prahu hoče zmanjšati z določilom, da je treba krminim mešanicom kot beljakovino dodajati posneto mleko v prahu.

V vrsti teh ukrepov bosta vendar kmotvalce najbolj prizadela naslednja dva ukrepa:

V krogih EGS imajo sicer razumevanje za ameriški položaj v zvezi s plačilno bilanco, pravijo pa, da tako ostri ukrepi niso potrebni, ker je trgovinska bilanca že tako precej aktivna. Poleg tega bo imela Evropa škodo že od ovir, ki jih Amerika nalaga svojim turistom, ki hodijo v Evropo, in od razvrednotenja funta šterlinga, piše londonski „Financial Times“.

Londonski listi iz Tokia poročajo, da se ameriškim ukrepom upira tudi Japonska. Japonska vlada je zahtevala, naj se ZDA odpovedo namenu, da bi uvedle posebno pristojbino na uvoz. To zahtevo bo japonska vlada postavila na zasedanju Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj, ki se je v torek začelo v Parizu. Japonska vlada grozi tudi s protiukrepi, ako bodo začeli Američani ovirati uvoz.

Tako je spor, ki je nastal v tem vprašanju med ZDA in EGS, potegnjen za seboj tudi Japonsko in druge neevropske države. Japonci so celo mnenja, da so ameriški ukrepi naperjeni proti svobodni mednarodni trgovini in proti načelom Kennedyjeve runde.

■ Poleg kriznega groša hoče minister uvesti še takomenovan „reklamni groš“, ki ga bodo morali kmetje plačati od kilograma dobavljenega mleka. S skupnim zneskom zbranih „reklamnih grošev“, ki utegne doseči višino 40 milijonov šilingov, hoče minister pospeševati propagando za večjo potrošnjo mleka in mlečnih izdelkov.

■ Mleko bo v prihodnje plačano po kvaliteti. Sedanja cena ne bo več veljala za mleko s 3,5 % masti, marveč za mleko s 3,7 odstotka masti. Cena mleka bo odvisna od okusa, stopnje kislosti in čistote mleka. Predvidene so tri stopnje cene, od katerih najvišja ne bo dosegla sedanje odkupne cene. Državni prispevek bo zagotovljen le še za najboljše mleko.

Ozadje uresničitve tega načrta je očitno. Z znižanjem proizvodne cene mleka hoče država spraviti ceno mleka v pravilnejše razmerje s cenami klavnih goved, v razmerje 7:1. S tem bi postalo pitanje bikov in telec ter telet bolj zanimivo od proizvodnje mleka. Pri vsem tem bo prišel kmet, ki je odvisen od govedoreje, vendar težje na račun, kakor je prišel doslej.

POŠIROKEM SVETU

PARIZ. — O francoskem predsedniku de Gaulleu je splošno znano, da o drugih državnikih in politikih nima ravno najboljšega osebnega mnenja. To izhaja tudi iz naj-novše biografije de Gaulle, ki jo je napisal Pierre Gallante in v kateri je med drugim povedano, kaj misli de Gaulle o sedanjem ameriškem predsedniku Johnsonu. Po mnenju francoskega predsednika je Johnson „pač kavboj in to pove vse... je robat in neolikan. Če bi bil rojen v Evropi, bi verjetno ne ostal tukaj, marveč bi postal lovec na bivole v Afriki ali iskalec zlata v Ameriki. Ker pa že izhaja iz dežele rančov in kolta, se je dokopal do šerifa in potem še dalje...“ Knjiga, ki vsebuje take in podobne „ljubeznivosti“, bo jeseni izšla tudi v Ameriki.

LONDON. — Britanska vlada pripravlja nov zakon proti rasni diskriminaciji. Osebe in ustanove, ki bodo delale razlike med belimi in nebelimi prebivalci pri dodeljevanju stanovanj, pri zaposlovanju in pri vseh uslužnostnih dejavnostih, bodo kaznovane z visokimi denarnimi kaznimi. Prepovedani bodo tudi javni napisi z rasistično vsebino. Zakon naj bi začel veljati že to poletje.

PODNANOS. — S spominsko slovesnostjo so primorski Slovenci počastili 25-letnico smrti znanega primorskega borca za svobodo narodnega heroja Janka Premrlja-Vojka. Goriški muzej je za to priložnost v združenem domu v Podnanosu, ki nosi zdaj ime tega primorskega junaka, uredil razstavo o življenju in delu narodnega heroja Janka Premrlja-Vojka ter izdal o njem tudi posebno brošuro.

MOSKVA. — Vodja laoškega osvobodilnega gibanja princ Sufanuvong je izjavil, da to, kar se zdaj dogaja v Laosu, ni več vmešavanje Amerike v notranje zadeve Laosa, temveč vojna. „Zaradi ameriškega bombardiranja osvobojenih območij kakor tudi zaradi tako imenovanih posebnih enot, ki jih urijo in obožujejo Američani, lahko trdim, da to ni več samo vmešavanje Amerike v notranje zadeve Laosa, marveč že prava ameriška agresija.“

HELSINKI. — Konec tega meseca bosta predsednik romunske vlade Maurer in zunanji minister Corneliu Manescu obiskala Finsko, kamor ju je povabil finski zunanji minister Ahti Karjalainen.

NEW YORK. — Predstavniki Sovjetske zveze, Poljske in Čehoslovaške so pri generalnem tajniku OZN U Tantu protestirali proti neutemeljeni trditvi Amerike, Velike Britanije in Francije, da ima Zahodna Nemčija pravico glede mednarodnih vprašanj ravnati kot predstavnica celotnega nemškega naroda. V tej zvezi so zastopniki omenjenih držav poudarili, da je tudi Vzhodno Nemčijo priznalo več držav, da izjavja ta država politiko miru ter da ima politične, gospodarske in kulturne stike z več državami sveta.

HANOI. — Severnovietnamska vlada je potrdila veljavnost izjave zunanjega ministra Van Trinha o pogojih za pogovore z Washingtonom in hkrati obtožila Ameriko, da ne želi pogovorov niti miroljubne rešitve vietnamskega problema.

RIM. — V številnih univerzitetnih mestih Italije je prišlo v zadnjih dneh do velikih demonstracij študentske mladine, v Rimu pa do krvavih spopadov med policijo in študenti. Najprej razmeroma umirjene demonstracije študentov, ki zahtevajo spremembo sedanje univerzitetne režime, so se spremenile v velike spopade, ko je policija skušala s surovo silo razgnati študente. Zaradi brutalnega ravnanja policije je prišlo do ostrih nastopov tudi v parlamentu, kjer je moral notranji minister priznati, da s policijskimi metodami ni mogoče reševati vprašanja mladine. Policijsko nasilje je obsodila tudi največja italijanska sindikalna organizacija, ki se je solidarizirala s študenti.

TOKIO. — Posadka ameriške vohunske ladje „Pueblo“, ki je bila zajeta v severnokorejskih teritorialnih vodah, je v odprtem pismu pozvala predsednika Johnsona, naj se pri severnokorejskih oblasteh opraviči zaradi vdora omenjene ladje v korejske teritorialne vode in tako omogoči, da se bo posadka, ki je trenutno v severnokorejskem ujetništvu, spet lahko vrnila domov.

PARIZ. — S 50 milijoni osebnih, 17 milijoni stanovanjskih in 11 milijoni hišnih obrazcev so 1. marca začeli v Franciji 29. ljudsko štetje, pri katerem hočejo popisati vse domačine in tujce s posebnim ozirom na poklic, izobrazbo, starost, zaposlitev in socialne razmere. Zaključki te „velike človeške inventarizacije“ bodo služili kot osnova za prihodnji 6. nacionalni plan Francije.

MOSKVA. — Po daljši bolezni je umrl sovjetski maršal Nikolaj N. Voronov, ki je bil heroj Sovjetske zveze, odlikovan s šestimi redi Lenina, tremi redi Suvorova I. stopnje in drugimi najvišjimi odlikovanji.

75-letnica

organiziranega
slovenskega planinstva

Prejšnji teden — 27. februarja — je minilo 75 let od ustanovitve prvega slovenskega planinskega društva, ki je leta 1893 začelo delovati v Ljubljani. Slovenski planinci bodo 75-letni jubilej organiziranega slovenskega planinstva praznovali vse letošnje leto z mnogimi kulturnimi in planinskimi prireditvami. Predsednik Planinske zveze Slovenije dr. Miha Potočnik je ob tej priložnosti napisal članek, v katerem pravi:

Ce je bila hoja po gorah v prvih letih našega planinskega društva bolj stvar maloštevilnih mestnih izobražencev, kasneje pa ljudi, ki so bojevali tudi v naših gorah trd in zagrizen boj proti germanskemu potujčenju, se je planinstvo do današnjih časov razvilo v mogočno dejavnost, ki zelo mnogim delovnim ljudem pomeni že kar nepogrešljivo dobrino.

Značilnost slovenskega planinstva po drugi svetovni vojni je posebno v tem, da se tudi na tem polju nenavadno nazorno kažejo in uresničujejo blagodejni sadovi polne osvoboditve delovnega človeka. Od 225 članov v ustanovitvenem letu 1893 je do začetka druge svetovne vojne društvo počasi naraslo na 31 podružnic z okroglo 11.000 člani. Danes imamo v Planinski zvezi Slovenije 103 planinska društva v vseh predelih Slovenije. Leta 1965 smo imeli natančno že 65.000 članov. Med njimi je največ delavcev, nameščenecv in mladine.

Planinarjenje krepki telo in duha, utrjuje značaj, razvija dobre človeške navade in lastnosti, pospešuje delovno sposobnost, buji življenjski optimizem ter nudi zdrav aktivni oddih in zabavo. Ni čudno, da je kot protitež naglici sodobnega življenja in da se zanj zelo lahko navduši tudi tvegani in dejanj željna mladina.

Prav to, da planinskega udejstvovanja ne vežemo na kaka toga pravila in naziranja, temveč strpno vsakomur prepuščamo, da svobodno izbira svoja pota in razloge zanje, verjetno močno spodbuja planinsko udejstvovanje. Ob tem najbolj neformalen sestajanju na tovariških pohodih in ob domačnostnih večerih v prijaznih slovenskih kočah se srečujejo vedno srečni in zadovoljni ljudje. Potrđili so na gorskem pohodu svojo veljavo in osebnost, kar je še toliko več vredno, ker so to storili kot „navadni“ ljudje, na povsem „nezvezdniški“ način, brez gledalcev, brez premij in daril, povsem na svoje stroške in ob svojem lastnem znoju.

Da bi bilo takih srečnih ljudi v naših slovenskih gorah, ki jih je delo mnogih generacij požrtvovalnih planincev udamočilo, je eno izmed najbolj kulturno in prijazno urejenih gorskih pokrajin, v naravni park Evrope, čimveč, naj bo ob petinsedemdesetletnici naša skupna želja in voščilo za bodočnost!

KULTURNE DROBTINE

● V tretjek 21. marca se obiskovalcem celovškega Mestnega gledališča obeta nevsakdanje doživljajo: na sporedu je namreč svetovna premiera nove opere „Skandal v San Molinu“, ki sta jo napisala Hugo Wiener in Ferry Olsen, glasbo pa je prispeval Alfred Scholz. Po vsebini gre pri tej opereti za sodobno delo, kajti po eni strani obravnava okolje „tradicionalnih“ državnih uradov v Latinski Ameriki po drugi strani pa upošteva tudi razmere, ki jih narekujejo odnosi med Vzhodom in Zahodom. Vendar bo pokazala šele praksa, v kakšni meri je avtorjem uspelo ustvariti komad, ki bi bil privlačen za široko javnost. Vsekakor hoče vodstvo gledališča premiero spreminiti v poseben dogodek, kajti obiskovalci so izrecno naprošeni, da se predstavo udeležijo v večerni obleki.

● Inštitut za narodno zgodovino Makedonije bo sredi tega leta izdal Zgodovino makedonskega ljudstva. Delo bo zelo obširno, saj bo obsegalo več kot tisoč strani.

● Ansambel dunajskega Burgtheatra je trenutno na veliki svetovni turneji, ki bo trajala do 14. maja. Dunajski gledališki umetniki se bodo predstavili v okroglo 60 mestih treh celin ter priredili skupno 80 predstav in 48 večerov poezije.

● Znani hrvaški skladatelj, avtor mednarodno znane opere „Ero z onega sve-

SLOVENSKI LITERARNI SPOMENIKI:

Rokopis
Gregorčičevih Poezij

izšel v bibliofilski faksimilirani izdaji

Da bi največje dragocenosti slovenske književnosti, ki so v originalu navadno ohranjene le v nekaj izvodih, skrbno shranjenih in zaprtih v centralnih knjižnicah in drugih arhivih, približali tudi širši javnosti, se je ljubljanska založba Mladinska knjiga pred leti odločila za posebno bibliofilsko zbirko. V njej hoče — to pove že njen naslov „Monumenta litterarum slovenicarum“ — objavljati spise, ki veljajo danes splošno za slovenske literarne spomenike. Najprej je v tej zbirki izšel faksimile Prešernovih poezij, lani decembra je za obletnico pesnikovega rojstva sledil faksimile Prešernovega Krsta pri Savici, zdaj pa je kot najnovejši zvezek te zbirke prišel na knjižni trg faksimile rokopisa prve knjige Gregorčičevih Poezij iz leta 1882.

Rokopisna zbirka Gregorčičevih Poezij obsega 7 zvezkov, ki predstavljajo natančen posnetek pesnikove rokopisne predloge za natis zbirke I. 1882. V posebnem zvezku je objavljena uvodna beseda Franceta Koblarja o nastanku prvega zvezka Gregorčičevih Poezij in o sprejemu knjige v javnosti, medtem ko je tehnično poročilo o reproduciranju rokopisa podal vodja oddelka Narodne in univerzitetne knjižnice v Ljubljani Branko Berčič.

Vse to dragoceno in zanimivo gradivo je vloženo v mapo iz umetnega usnja, mapa pa v varovalni karton, ki je prav tako iz umetnega usnja, na njem pa zlat odtis Gregorčičevega podpisa. Spričo razkošne in res bibliofilske opreme cena knjige — 140 šilingov — gotovo ni pretirana. To za ljubitelje Gregorčičeve poezije edinstveno knjigo lahko naročite v knjigarni „Naša knjiga“ v Celovcu, Wulfengasse.

Europa Ethnica in Lojze Ude

Naprošeni smo bili, da objavimo v našem listu naslednjo vrstico.

Uredništvo

Četrta številka „Europa Ethnica“ leta 1967 se spominja moje 70-letnice s kratkim opisom mojega dela in pomena kot pisca o manjšinskih vprašanjih, posebej o koroških Slovencih. Žal je v tem članku več ne-točnosti, naj jih nekaj popravim.

Od leta 1926 dalje sem kot zastopnik slovenskega kulturnega nacionalizma nastopal skupno z marksisti in bil med vojno 1941—1945 član Osvobodilne fronte slovenskega naroda. V letih, ko je bilo koroško vprašanje mednarodnopolitični in mednarodnopravno odprto, to je v letih 1918—1920 in med drugo svetovno vojno ter po njej do leta 1949, sem se z orožjem in s pisano besedo boril za priključitev slovenskega dela Koroške k Sloveniji oz. Jugoslaviji.

Danes, v danih mednarodno-političnih in pravnih razmerah, pa se prav tako kot Avstrijci glede Južne Tirolske zavedam, da koroškega kot mejnega vprašanja ni mogoče načeti. Iskreno želim, da bi Slovenci nikdar več ne imeli povoda, da bi načeli koroško vprašanje kot mejno vprašanje. To pa zavisi samo od Avstrije, katerim vneto svetujem, da se ostreje težke zablode, da je mogoče koroško vprašanje, to je vprašanje koroških Slovencev, rešiti z nadaljevanjem germanizacije.

Članek v „Europa Ethnica“ trdi tudi, da spadam med odločne nasprotnike stare kakor nove Avstrije. Bil sem sovražnik Avstro-Ogrske. Zavedam pa se, da je avstrijsko nacionalno zavedna in demokratična Avstrija v interesu vseh mejašev. Sem član Perkonig-Gesellschaft.

Lojze Ude

Sindikati opravljajo tudi
obsežno vzgojno delo

Okroglo 27 milijonov šilingov na leto oziroma 106,5 milijona šilingov v zadnjih štirih letih je Zveza avstrijskih sindikatov izdala za vzgojno in izobraževalno delo. To je povedal deželni sekretar zveze sindikatov Hans Pawlik na nedavnem letnem zboru referata za vzgojo pri koroškem deželnem vodstvu sindikalne zveze. Posebej za koroške razmere je navedel, da je deželno vodstvo sindikalne zveze v letu 1967 dalo referatu za vzgojo na razpolago okroglo 100.000 šil. Temu je treba dodati še sredstva v višini 295.000 šilingov za vzdrževanje sindikalnih večernih šol, prav tako še pol milijona šilingov, ki so jih v vzgojne namene prispevali posamezni sindikati, ter končno sredstva, ki jih daje koroška delavska zbornica za šolanje obratnih svetnikov.

Da se s temi denarji res nekaj ustvarja, kažejo naslednji podatki o vzgojnem delu sindikatov. V zadnjih sedmih letih sta sindikalna zveza in delavska zbornica v raznih krajih Koroške priredili za mlade sindikalne funkcionarje skupno 400 seminarjev, katerih se je udeležilo okoli 17.000 članov; lani je bilo 49 takih prireditev z 2079 udeleženci. Različnih predavanj je bilo

v zadnjih sedmih letih 3950, udeležencev okroglo 96.000; v lanskem letu 1139 predavanj in okoli 19.700 udeležencev. Posebej za poklicno izobrazbo je bilo v minulih sedmih letih prirejenih 567 tečajev s skupno udeležbo 31.400 sindikalistov, medtem ko se je lanskih 208 tečajev udeležilo okoli 4000 članov.

Za izobrazbo svojih članov pa je sindikalna zveza organizirala tudi razne druge prireditve. Sem spadajo posebne predstave v celovškem Mestnem gledališču, za katere je bilo v zadnjih sedmih letih prodanih po znižani ceni okoli 75 fisoč vstopnic (lani okoli 17.000 vstopnic). Po posredovanju sindikalne zveze je polne igre v Spitalu in Brežah v zadnjih sedmih letih obiskalo skupno 36.500 oseb, lani pa je bilo v tem okviru prodanih za prireditve v Brežah 4873 in v Spitalu 1140 vstopnic.

Prav tako je treba omeniti podporo, ki jo sindikalna organizacija nudi svojim članom pri oblikovanju prostega časa. V ta okvir sodijo predvsem tečaji za slikanje in risanje, seveda pa tudi umetnostne razstave (takih je bilo v zadnjih sedmih letih kar 27), na katerih se amaterski slikarji predstavijo javnosti.

ta“, je pred nedavnim obhajal pomemben življenjski jubilej — namreč 50-letnico glasbenega delovanja.

● Balet moskovskega Velikega teatra bo meseca maja in junija gostoval v Ameriki in Mehiki, kjer bodo imeli sovjetski umetniki vrsto predstav.

● V Jugoslaviji so že zdaj začeli s pripravami za velike proslave, ki jih bodo leta 1975 priredili za 400-letnico kmečkega upora pod vodstvom Matije Gubca. Po-

leg vrste drugih manifestacij bodo v Donji Stubci postavili spomenik udeležencem upora, ustanovili bodo spominski muzej, v katerem bodo zbrani dokumenti v zvezi z uporom, poleg tega pa sezidali šole, ki bodo nosile ime voditelja kmečkega upora Matije Gubca. Ker je bil upor leta 1575 velike važnosti za vse jugoslovanske narode, bodo pri praznovanju sodelovale vse republike, častno pokroviteljstvo pa naj bi prevzel predsednik Tito.

Notranji položaj Avstrije v tem času je označeval trikotnik katoličanov, nacistov in socialnih demokratov. Dollfuss se je skušal sporazumeti z nacisti, da bi uničil socialne demokrate. Schuschnigg pa se je trudil, da se ne bi zameril ne enim ne drugim. Ko pa je prišla odločilna ura, je spoznal, da se ne more zanesti ne na naciste, ne na katoličane. Najmočnejše go ga podpirali socialni demokrati. Po razgovoru s Hitlerjem je preoblikoval vlado. V novi kabinet ni sprejel samo Seyss-Inquarta, temveč je povabil v vlado tudi predstavnike demokratične in socialdemokratične skupine. Potem se je začel pogajati s predstavniki industrijskega delavstva in je dal kmalu nato delavcem nekatere ugodnosti.

Malo pred koncem Avstrije so organizirali delavci veliko manifestacijo — pri tem jih prvič po mnogih letih policija ni ovirala — in se zavezali, da bodo branili avstrijsko neodvisnost. Tega niso storili zgolj iz sovraštva do nazizma, temveč tudi v upanju, da si bodo tako spet priborili lastno neodvisnost. Bankrot avstrijske politike od Seipila do Dollfussa je bil zdaj očiten: v najtežjem trenutku za avstrijsko neodvisnost se je avstrijska katoliška vlada lahko zanesla samo na delavsko gibanje, ki ga je sama tako okrutno zatirala.

„Tako se je končala
Avstrija“

Prihodnji teden bo minilo 30 let od nacistične zasedbe Avstrije. Razmere, ki so privedle do tega dogodka, so podrobno opisane v zajetni dokumentarni knjigi „Vatikan in dvajseto stoletje“, iz katere ponatiskujemo tudi naslednji odlomek.

Uredništvo

Ko je napravila te koncesije, pa se je začela vlada obotavljati. Avstrijska hierarhija, Vatikan in katoliški politiki v vladi in zunaj nje, so se krepko upirali temu popuščanju. „Kaj, toliko bojev, toliko prelivanja krvi, toliko tveganja in vse to zato, da bodo rdeči ponovno vzdignili glavo? Nikoli!“ Tako so se obotavljali z vsakim ukrepom. Kljub neprestanim obljubam ni dobilo delavske gibanje nobenih resničnih prednosti. Niti tega niso dovolili, da bi izdajalo časopis pod lastnim nadzorstvom.

Kardinal Innitzer je v teh tednih izvajal na Schuschnigga in vlado neprestan pritisk in jim svetoval, naj se popolnoma podvržejo Hitlerju. Razložil je Schuschniggu, da je priključitev neizbežna in da si je tudi Vatikan želi. Toda Schuschnigg je kljub močnim dvomom ostal neomajen. Nekateri katoličani, ki so vedeli, kaj se dogaja za kulisami, so se zagrizeno še dalje upirali združitvi z Nemčijo in želeli, da bi ostala njihova domovina neodvisna. Spoznali so, da vlada v tem odločilnem trenutku ne more računati na podporo Cerkev, ki je zanjo toliko storila.

Višek sta dosegla ljudsko gibanje in bojovniški politični zagon delovnih množic na Dunaju. Zibali so se v lažnem prepričanju, da je nacizem premagan. Misel na boj za avstrijsko neodvisnost je postala med množicami zelo popularna, ker so sodile, da je v zvezi s popustljivejšo vlado notranjo politiko.

Tako se je zgodilo, da so postali zagrizeni nasprotniki priključitve tudi delavci, ki so bili poprej, ko je bila zamisljena priključitev še kot demokratičen ukrep, ki naj bi dal Avstriji večje regionalne pravice, zanjo. V trenutnem položaju bi namreč spravila na oblast nacisti. Zato so — pa naj zveni še tako paradokсно — podpirali Schuschnigga, ker so mislili, da bo tako našel pot nazaj k demokraciji in svobodi.

Na Dunaju so množice demonstrirale za svobodo Avstrije. Demonstranti — socialni demokrati, komunisti, katoličani in monarhisti — so korakali z ramo ob rami. Avstrija se je vzdignila in je pripravljena na boj. Nacisti še nikoli niso bili tako šibki kot v teh dneh. Hitler se je prav tako prestrašil, kot sta se prestrašila Schuschnigg in Innitzer. Nobeden izmed njih ni vedel, kaj se bo razvilo iz tega množičnega gibanja, eno pa so spoznali vsi trije: četudi to navdušenje ne bi vodilo takoj h komunizmu, bi se vendarle gotovo končalo z množičnim gibanjem proti fašizmu, katerega posledice se verjetno ne bi dale omejiti samo na Avstrijo.

Vlada se je medtem pripravljala. Načrti za akcijo so bili izdelani in že pripravljene za pohod. Avstrijska vlada se je odločila, da se bo bojevala za neodvisnost dežele. Schuschnigg je v upanju, da bo preprečil prelivanje krvi, zaigral na svojo zadnjo karto. Dejal je, naj avstrijsko ljudstvo, če si zares želi priključitve, to izjavi na vseljuskem glasovanju.

Ta Schuschniggov sklep se je obračal predvsem proti vatikanskim načrtom. Kardinal Innitzer, ki je bil že v zvezi s Hitlerjem, se je začel z njim ponovno pogajati. Kardinal je dobro vedel, da bi se ljudstvo izreklo proti priključitvi. Rdeči bi se v tem primeru odtegnili vsaki kontroli. Take odločitve Cerkev ni mogla gledati, ne da bi kaj ukrenila. Preden je zagotovil Innitzer Hitlerju neomejeno podporo Katoliške cerkve, mu je moral Hitler obljubiti, da bo po priključitvi Avstrije spoštoval pravice Katoliške Cerkev.

Hitler je dobro vedel, da bi avstrijsko ljudstvo priključitev odklonilo, če bi prišlo do glasovanja, preden bi zasedle Avstrijo nemške čete. Zato je razvil pred kardinalom neverjeten načrt: o tem, ali naj postanejo Avstrijci Nemci, naj ne odločijo Avstrijci, temveč Nemci. Da je kardinal tak cinizem sploh poslušal, je komaj mogoče verjeti. Innitzer je obljubil storiti vse, kar je v njegovih močeh, da bi zagotovil Hitlerju pri Avstrijskih dobrodošel sprejem in da bi zanj glasovali.

Dne 9. marca 1938 naj bi bil referendum, pa do tega ni prišlo; Hitler ga je Schuschnigg prepovedal. Popoldne 11. marca je bil skoraj ves Dunaj na nogah, demonstriral je proti nacizmu in fašizmu, vzklikal politični svobodi in nacionalni neodvisnosti in pel socialistične pesmi. Ob sedmih zvečer pa so se na Dunaju pojavile nacistične udarne čete.

Schuschnigg je nemudoma odstopil. Eno uro pozneje je nosila avstrijska policija že narokavnik s kljukastim križem.

Dunaj so preplavile nemške čete. Kardinal Innitzer je pozdravil nacistično vkorakanje z zvonenjem zvonov in zastavami s kljukastim križem na cerkvah. Naročil je kleru, naj mu sledi, in pozval vse Avstrijce, naj stopijo na stran moza, „katerega boj proti boljše vnu in za enotnost, čast in oblast Nemčije, ustreza volji božje previdnosti“. Nekaj dni pozneje, 15. marca, se je Innitzer ponovno sestal s Hitlerjem. Pri tej priložnosti je Hitler ponovil svoje zagotovilo, da bo spoštoval pravice Cerkev. Nato so pozvali kardinal in škofje — z izjemo škofa v Linzu — vse Avstrijce, naj glasujejo za Hitlerja. Govorilo se je o „glasu krvi“. Pod svoj podpis pa so postavili posvečeno formulo: „Heil Hitler!“

Tako se je končala Avstrija.

Premogovnik v Labotski dolini likvidiran

Negotovost za delovna mesta tudi v Vetrinju

Konec februarja je 1300 rudarjev premogovnika v Št. Štefanu v Labotski dolini sprejelo odpoved službenega razmerja. S tem je usoda tega premogovnika zapečaten. Zadnji delovni dan v premogovniku bo 31. marec, od 1. aprila naprej pa bo vhod v premogovnik zaprt, čeprav strokovnjaki trdijo, da so v njem še ležišča več deset milijonov ton rjavega premoga.

S tem je preko Avstrijske industrijske družbe (ÖIG) uresničen sklep ministrskega sveta od 20. decembra 1967. Rudarji bodo izgubili svoje delovno mesto, kje bodo našli novo, je spričo splošne gospodarske negotovosti drugo, izredno pereče vprašanje.

Mimo te resnice nikogar ne more spraviti obljuba, da bodo rudarji prejeli odpravnino v višini enoletnega zaslužka. V tem času se bodo morali razkropiti širom dežele in države, marsikateri pa tudi pre-

ko njenih meja. Njihove družine bodo razdvojene in skrb za novo stanovanje in za preselitev bo povzročala velike težave. To in še marsikaj drugega vidijo pred seboj delavci in nameščenci premogovnika.

Minuli petek so se zbrali k posvetu, na katerem so znova izrazili svoje ogorčenje nad zadržanjem zvezne vlade kot predstavnikom lastnika premogovnika, ker še vedno ni razčistila perečih vprašanj nadaljne usode rudarjev.

Usoda šentštetfenskih rudarjev in njihovih družin je v marsičem podobna usodi bistrških železarjev pred 34 leti. Podobno kot v Št. Štefanu je tedaj železarna na Bistrici v Rožu podlegla posledicam prej zgrešene gospodarske politike na merodajnih mestih, vsled česar je morala postaviti na cesto več sto delavcev. Tudi sedanji čas je v pogledu na splošni gospodarski položaj v naši državi v marsičem podoben času od leta 1932 naprej.

Kakor likvidacija bistrške železarne tako tudi sedaj likvidacija LAKOG ni osamljen primer na Južnem Koroškem. Negotovost v tovarni celuloze Rebrca še vedno ni odvrnjena, gospodarski polom novih tovarn v Št. Jakobu v Rožu in v Podgori pri Borovljah je očiten. Očiten pa je sedaj tudi gospodarski polom tovarne sukna Brajje Maro OHG v Vetrinju, ki je po krivdi zloglasnega koroškega industrialca dr. Reichmanna — ki mu sedaj sodi dunajsko poročno sodišče — stopila najprej v prisilno poravnavo dolgov, sedaj pa na pot konkursa. V Vetrinju je zaradi tega v nevarnosti 84 delovnih mest. In koliko jih je drugod?

V našem listu smo že večkrat izrekli trde besede nad takimi dogajanjem na Južnem Koroškem. Razvoj nam spet enkrat potrjuje, da je naša kritika upravičena in na mestu. Pomoč države, dežele in občin za naselitev novih, večinoma tujih industrijskih podjetij se za naše prebivalstvo čedalje bolj razblinja v nič. Ob tem pa iz večkrat nerazumljivega zadržanja pričenjajo propadati in so v nevarnosti avtohtona podjetja, naši delavci pa s tem izgubljajo na domačih tleh svoja delovna mesta. Elektranar na Dravi,

O B J A V A

Na državni gimnaziji za Slovence v Celovcu zaključimo 2. tromesečje 9. marca 1968 z razdelitvijo šolskih poročil. V ponedeljek 18. marca 1968 bo od 9. do 12. ure na šoli „Dan staršev“. Starši imajo priložnost, da se s profesorji pogovorijo o učenem uspehu svojih otrok.

Ravnateljstvo

Z nedeljske akademije Krščanske kulturne zveze

Minulo nedeljo je Krščanska kulturna zveza v veliki dvorani Doma glasbe v Celovcu priredila slavnostno akademijo ob praznovanju 60 letnice ustanovitve Slovenske krščanske socialne zveze za Koroško. Akademija je bila dobro obiskana, prevladovali pa so dijaki Slovenske gimnazije.

Akademijo je začel predsednik Krščanske kulturne zveze dr. Pavel Zablatnik. Med navzočimi je zlasti pozdravil škofa dr. Josefa Köstnerja, jugoslovanskega generalnega konzula v Celovcu dipl. ing. Karmela B u d i h n o, predsednika Zveze slovenskih organizacij na Koroškem in Slovenske prosvetne zveze dr. Francija Z w i t t r a, predsednika Narodnega sveta koroških Slovencev dr. Valentina I n z k a ter osebneva zastopnika kulturnega referenta deželne vlade.

V kulturnem delu prireditve je najprej nastopil mladinski pevski zbor Koroške dijaške zveze pod vodstvom dr. C z i g a n a, ki je zapel pesmi, s katerimi je večinoma že nastopil na lanskim akademiji Slovenske gimnazije. Skupina študentov je recitala pesem Milke H a r t m a n o v e, katero je napisala v poča-

katerih veriga je v nastajanju, so le malenkostno nadomestilo za izpadajoča delovna mesta. Ko bodo dograjene, ne bodo zaposlile niti 100 delavcev in nameščencev.

Vprašanje pomanjkanja industrijskih delovnih mest bi na Južnem Koroškem kolikor toliko rešila le rafinerija nafte na Dunaju in pa tiste pol milijarde šilingov, ki jih je

država zabila v gospodarsko zelo dvomljivo železniško progo Pliberk — Št. Pavel. Za ta denar bi v industrijsko tako revni Podjuni lahko nastalo moderno industrijsko podjetje, ki bi dalo kruh prebivalcem, ki se morajo odseljevati na tuje, občinam pa trden vir dohodkov za izpolnjevanje svojih obveznosti in nalog.

V duhu sodelovanja

Ustanova „Evropska hiša“ v Celovcu, ki po svoje z velikim prizadevanjem utira nova pota za prijateljsko sožitje in sodelovanje med Koroško ter Furlanijo-Juljsko krajino in Slovenijo, je minulo nedeljo priredila študijsko potovanje skozi dolino Soče do Nove Gorice in od tam preko Gorice in Vidma nazaj na Koroško. Potovanje je vodil direktor te ustanove dr. Oberleitner, koroškimi udeležencem — med katerimi je bil tudi zastopnik naše mladinske organizacije — pa so se pridružili še nekateri gostje z Dunaja na čelu s predsednikom Avstrijskega inštituta na Dunaju dvornim svetnikom dr. Dolbergom.

Na poti po zgodovini in krvi polni dolini Soče so udeleženci prispele v prostrano moderno Novo Gorico, kjer so jih v Parkhotelu sprejeli predstavniki mesta in občine in kjer so

se jim pridružili tudi predstavniki Evropskega gibanja Furlanije-Juljske krajine. Po pogostitvi je skupina nadaljevala pot na goriški grad s svojimi zgodovinskimi zanimivostmi, od koder jih je pot vodila naprej v Videm. V Vidmu sta gote pozdravila župan mesta in predsednik Evropskega gibanja Furlanije-Juljske krajine.

Pri obeh sprejemih so bile izmenjane spodbudne besede lepih želja po mirnem in prijateljskem sožitju med temi tremi deželami in njihovim prebivalstvom. Uresničenju teh želja in utrditvi prijateljskega sodelovanja na meji so s to študijsko skupino ustanove „Evropska hiša“, pa tudi njeni gostitelji v Novi Gorici in v Vidmu prispevali nov zidak, kar je samo priznanje in pohvale vredno.

Šmihel nad Pliberkom

Šele te dni smo zvedeli, da je januarja tega leta v Trbnjah pri Dravogradu preminul naš rojak, župnik Ignacij Malej, rodom iz Letine pri Šmihelu nad Pliberkom. Blagi pokojnik se je na Letini rodil 31. oktobra 1889. Po končani ljudski šoli je obiskoval gimnazijo v Celovcu, kjer je navrh študiral tudi bogoslovje. Za mašnika je bil posvečen 13. julija 1913, nakar je kaplanoval po župnijah Prevalje, Zelezna Kapla, Pliberk in Šmihel ob Krki.

Leta 1920 se je preselil v mariborsko škofijo, kjer je službo kaplana opravljal v Dravogradu, Črni, Vitaju in Jarenini. Leta 1934 je postal župnik v Trbnjah pri Dravogradu. Po Hitlerjevem napadu na Jugoslavijo je bil tudi župnik Malej kot narodu zvest rodoljub pregnan v Srbijo. V letih svojega izgnanstva je opravljal dušnopastirsko službo za slovenske izgnance v Paračinu, s katerimi se je po razpadu Tretjega raj-

ha spet vrnil v Slovenijo, kjer je znova prevzel svojo župnijo. 4. januarja tega leta je v 79. letu svoje starosti umrl, zadet od kapi in 8. januarja so ga položili na pokopališču svoje župnije k večnemu počitku.

Župnik Ignacij Malej je zelo ljubil svojo rodno zemljo pod hribom sv. Katarine. V letih svojega službovanja po Sloveniji se je pogosto vračal v svoj rodni kraj in med svoje sorodnike, s katerimi je rad obujal spomine na skupna mlada leta.

Sele-Kot

Kakor v letih poprej je tudi tokrat domače prosvetno društvo „Košuta“ v gostilni „Pri žagi“ 22. februarja priredilo pustni družabni večer, pri katerem je za zabavo in ples poskrbel društvenik Zdravko Dovjak s svojo godbo. Čeprav vreme ni bilo najbolj ugodno, so bili prostori gostilne skoraj pretisni, da bi sprejeli številne udeležence prireditve. Na izrecno željo prireditelja je prišla večina udeležencev maskirana, spričo prijetnega razpoloženja pa so si tudi ostali kmalu povečali svoje nosove in si nadeli pisane klobuke, ki jih pri gostoljubnih gostilničarjih ni manjkalo.

Za najbolj posrečene maske je društvo obljubilo primerne nagrade. Med njimi si je prvo osvojila trojica, ki je z res originalnimi maskami predstavljala zdravnika, bolniško sestro in pacienta. Nagrado pa sta dobila tudi prikupen lovski parček in maska, ki je predstavljal „nezakonsko mati“, ki je v množici pustovalcev iskala očeta svojega otroka. Tako ni čudno, da je prireditve po uspehu prekosila vsa pričakovanja. Dovolj je bilo vsega, kar človek od pustne prireditve pričakuje: zabave in smeha, ki je dosegel svoj višek, ko je zdravniku „operacija“ uspela.

Z RADİŠ POROČAJO:

Imeli smo lepo pustno prireditev

Radišani smo precej okorni, čeprav smo takorekoč pred vrati Celovca. Dolgo potrebujemo, preden spravimo svoje novice do uredništva našega lista in preko njega v vednost našim rojakom drugod. Tako se nam je zgodilo tudi tokrat, ko smo šele sedaj prišli do poročila o naši pustni prireditvi, ki je bila že 18. februarja. Naj nam nihče ne zameri, se bomo poskušali tudi v tem pogledu poboljšati.

Za začetek moramo kar odkrito povedati, da smo bili zelo veseli, da nas je domače prosvetno društvo spet enkrat povabilo na svojo prireditev. Veseli tembolj, ker so bile ta dan „sončne Radiše“ res polne sonca. Še bolj pa smo bili veseli, ko smo se po prireditvi razhajali. Bili smo razigrani, ker nam je društvo postreglo z vrhano mero razvedrila in ker na prireditvi nismo videli le obiskovalce z Radiš, marveč tudi z Medgorij, Podgrada, Podkronosa, Grabštanja in

celo iz Št. Tomaža ter Celovca, ki jih je predsednik društva Šimej Wrulich pozdravil s posebnim veseljem.

K prireditvi sami pa to-le: Igralska skupina društva je tokrat nastopila z veseloigro „Pričarani ženin“ in jo odigrala v splošno zadovoljstvo. Režiserju in igralcem velja naša najlepša zahvala. Zahvalo pa tudi izrekamo mlademu Stanku Wrulichu, ki je tokrat spet pokazal, da se kar lepo razvija v mladega domačega pesnika. Od njega smo pred igro slišali pustno pesmico o „dohtarju Hudopisku“, med odmorom pa je njegovo drugo pesmico recital mladi učitelj Tomi Ogris. Stanko ji je dal naslov „O zimskem času“.

Tokratna društvena prireditev je lepo uspela, vsi pa že željno čakamo, kdaj nam bo društvo spet postreglo s podobnim kulturnim razvedrilom.

Razveseljiv obisk v Dijaškem domu

Ob priložnosti svojega izleta na Koroško so minulo soboto učenci in učence Centra strokovnih šol v Ljubljani pod vodstvom direktorja Janca Zeleznika in v spremstvu šestih članov pedagoškega zbora obiskali tudi Dijaški dom Slovenskega šolskega društva v Celovcu. Ob tej priložnosti so Centralni knjižnici Slovenske prosvetne zveze, ki jo sedaj ureja v prostorih Dijaškega doma, podarili celotno izdajo Prešernovih del, zbirko Župančičevih del, dela Delžihovega Voranca in nekaj lepih plošč.

V Dijaškem domu je mladim gostom izrekel dobrodoščilo predsednik Slovenskega šolskega društva dr. Mirt Z w i t t e r, za poklonjene knjige pa se je zahvalil predsednik Slo-

venske prosvetne zveze dr. Franci Z w i t t e r.

Na željo gostov so se srečanja udeležili tudi dijaki in dijakinje višjih razredov slovenske gimnazije iz Mohorjevih dijaških domov, ki so pod vodstvom profesorja dr. C z i g a n a zapeli gostom v pozdrav nekaj pesmi, instrumentalni trio Dijaškega doma Slovenskega šolskega društva pa je zaigral več vedrih viž. Nato so si mladi gostje ogledali prostore Centralne knjižnice SPZ. Pri tem so imeli priložnost, da so se podrobneje seznanili s svojimi mladimi koroškimi sovrstniki. Med njimi so se razvili prijetni pogovori.

Po krajšem ogledu mesta in po kosilu v Dijaškem domu so gostje nadaljevali svoj izlet. Med drugim so si zlasti ogledali Gosposvetsko polje in njegove zanimivosti, cerkev v Gospi sveti in rimske izkopavine na Štalenski gori ter grad Visoko Ojstro.

I Z B I L Č O V S A

smo prejeli daljše poročilo o nedeljski zabavni prireditvi tamkajšnjega prosvetnega društva „Bilke“. Zaradi pomanjkanja prostora bomo poročilo objavili v prihodnji številki lista. Bilčovščane prosimo za razumevanje za to uredniško nudnost.

K O L E D A R

Petek, 8. marec: Janez
Sobota, 9. marec: Frančiška
Nedelja, 10. marec: 40 mušencov
Ponedeljek, 11. marec: Sofronija
Torek, 12. marec: Gregorij
Sreda, 13. marec: Teodora
Četrtek, 14. marec: Matilda

Izdajatelj, založnik in lastnik: Zveza slovenskih organizacij na Koroškem; glavni urednik: Rado Janežič, odgovorni urednik: Blaž Singer; uredništvo in uprava: 9021 Klagenfurt - Celovec, Gasometergasse 10, tel. 54-24. — Tiska Založništva in tiskarske družbe z o. j. Drava, Celovec - Borovlje. — Dopolni naj se pošiljajo na naslov: 9021 Klagenfurt - Celovec, Postfach 124.

Tri pomaranče

(NORVEŠKA PRAVLJICA)

Nekoč so živeli trije bratje. Starši so jim že pomrli in niso zapustili nikakršne dediščine. Tako so morali po širnem svetu, s trebihom za kruhom, da bi našli vsak svoj košček sreče. Starejša dva sta se opremila, kakor sta vedela in znala. Mlajšega pa, ki je zmeraj sedel za pečjo in sta mu zato rekla Zapečkar, nista marala s seboj, da bi jima ne bil v napoto. Zgodaj zjutraj sta se odpravila, toda naj sta hitela, kar sta mogla, vendarle je bil Zapečkar še pred njima na kraljevem dvoru. Ko sta prišla, so zaprosila, da bi jim dali kakšno delo. Kralj je dejal, da pravzaprav nimajo dela zanje, ker so pa tako revni, jih bo že nekako zaposlil. Pri takem velikem gospodinjstvu in gospodarstvu se zmeraj kaj najde. Saj lahko zabijajo žeblje v zid in jih potem spet rujejo. Ko bodo končali delo, naj gredo nosit drva in vodo v kuhinjo.

Zapečkar je najhitreje zabil svoje žeblje v zid, še hitreje jih je izdiral in prvi je nanosil drva in vodo.

Brata sta mu bila nevoščljiva. Pripovedovala sta vsakomur, kdor ju je hotel poslušati, da je Zapečkar izjavil, kako lahko kralju preskrbi najlepšo princeso dvanajstih kraljestev. Kralj je bil namreč vdovec; kmalu je izvedel, kar sta pripovedovala nevoščljivca. Dal je svoj kraljevski ukaz, da mu mora Zapečkar preskrbeti prav to nevesto, če ne mu bo rabelj vzglavo.

Zapečkar je zatrjeval, da nikoli ni rekel kaj takega, ker je pa kralj tako strog, bo vendarle poskusil, kaj lahko naredi, preden mu zvamejo edino glavo. In naložil je hrane v popotno torbo, jo vrgel preko rame, si odrezal gorjačo in šel na pot.

Kmalu je prišel v temen gozd, in ker je bil lačen, je hotel pokusiti, kar so mu kraljeve kuharice naložile v torbo. Komaj pa je mirno in udobno sedel pod visoko jelko kraj gozdne steze, je pristopila stara ženička in ga vprašala, kaj ima v torbi.

— Meso in slanino, babica, je odvrnil fant. — Če silačna, kar prisedi in pomagaj! Zahvalila se mu je in potešila lakoto, nato pa mu je

Ošao

(JAPONSKA PRAVLJICA)

Ošao je bil sin marljivih ribičev. Tudi sam je ribaril in pomagal staršem pri delu, kadar je bil mogoč. Ko sta oče in mati ostarela, je bil njuna edina opora. Varoval ju je pred pomankanjem in lakoto. Ker je bil prijazen in ljubezljiv, so ljudje radi kupovali ribe pri njem in vsak ga je imel rad. Sčasoma si je pridobil premoženje in v hribih si je kupil velike ribnik z debelimi krapci.

Neke zime, ko so vsi ribniki zamrznili in so jih pokrile debele ledene skorje, je zbolela Ošaojeva mati. Ošaoja niso skrbeli le krapci, temveč se je moral potruditi, da je preskrbel ribe in zelenjavo za bolno mater. Vihar je divjal na morju in nihče ni mogel loviti v ribiškem čolnu.

Mati je slabela iz dneva v dan in nekega dne je rekla sinu:

— Umrta bom. Vem pa, da bi ozdravela, če bi pojedla meso vsaj enega krapca iz tvojega ribnika.

Ošao se je razžalostil. Vedel je, kakšen debel led pokriva ribnik, vendar je takoj odgovoril materi:

— Grem v hrib in prinesel ti bom ribo.

Mati se je razveselila in sin je odšel iz kočice. Vzel je sekiro, jo obesil za pas in krenil v breg. Veter mu je strupeno žvižgal okrog ušes in le malo upanja je imel, da bo razsekal led na ribniku. Več dni bi potreboval za tako delo in krapci so bili globoko na dnu ribnika. Medtem bi njegova uboga mati lahko že umrla.

Ošao je prišel do ribnika na hribu in se s celim telesom vrgel na led.

Na vsem lepem je začutil, kako raste toplota njegovega telesa. Razgalil je prvi in z golim telesom talil ledeno skorjo. Led se je taval pod njim. Le nekajkrat je nato zamahnil s sekiro in skorja je bila prebita. Od vseh strani so prihitele ribe in Ošao je za mater izbral največjega in najboljšega krapca.

Ko se je vrnil domov, je materi skubal ribo in komaj je žena pokusila ribje meso, se je počutila spet zdravo in krepko, kot bi zaužila čudežno zdravilo.

še rekla, da mu ne bo žal, ker jo je nasitil in je odstopicala nazaj v gozd.

Ko se je Zapečkar pošteno nadeval, je vrgel spet torbo preko rame in krenil naprej. Ni hodil dolgo, ko je zagledal na gozdni stezi piščalko.

— Ej, si je mislil, — ne bi bilo napak, če bi si katero zapiskal spotoma.

Pobral je piščalko in poskusil, kako piska. Na vsem lepem se je prikazalo nešteto palčkov in vsi v en glas so vprašali: — Kaj nam ukazuje gospod?

Zapečkar se je začudil in jim dejal: — Prav nič ne vem, da bi bil jaz vaš gospod. Če pa vam že lahko nekaj ukažem, potem bodite tako prijazni in priskrbite mi najlepšo princezo dvanajstih kraljestev.

— To pa res ni nič posebnega, so menili palčki. — Saj mi vemo, kje je in ti bomo pokazali pot, šel boš tja in jo vzel s seboj, kajti mi se je ne smemo dotakniti.

Pokazali so mu smer in vse je šlo kot po maslu. Nihče mu ni prekrizal poti. Bil je začarani grad in v njem pri princesi; ko je prišel Zapečkar, so čisto ponorele in so begale sem ter tja kot preplašeni jagnjiči. Slednjič so se spremenile v tri pomaranče ter obležale na okenski polici. Zapečkar je bil ves nesrečen in obupan ter si ni znal pomagati. Ko pa je malo počakal in premislil, je vzel vse tri pomaranče in jih vtaknil v torbo. Mislil si je, še prav mi bodo prišle, če bom spotoma žejan.

Ko je nekaj časa hodil, mu je postalo vroče in zažejalo ga je. Gledal je na vse strani, če bi bil kje kakšen studenec, pa ni bilo nikjer nobene vode. Tedaj se je spomnil na tri pomaranče v svoji torbi, vzel je eno in ugriznil. Toda v njej je sedela princeska in je vzkliknila: — Vode, vode! Če ne dobim vode, bom umrla!

Fant je stekel in iskal vodo, ki je nikjer ni bilo in ko se je vrnil, je bila princeska v pomaranči že mrtva.

Spet je vzel pot pod noge, še bolj ga je užejalo in ko nikjer ni našel vode, je ugriznil v drugo pomarančo. V njej je sedela druga princeska, še lepša kot prva in je klicala: — Vode, vode! Če ne dobim vode, bom umrla!

Zapečkar je begal sem in tja, iskal vode med mahom in pod kamni in ker je ni našel, je tudi druga princeska umrla.

Zapečkar se je podal spet na pot in čim dlje je hodil, tembolj mu je bilo vroče.

Vse okoli njega je bilo izsušeno in pusto in umiral je od žeje. Vendar ni hotel ugrizniti v tretjo pomarančo, da bi se odžejal. Navsezadnje pa se le ni mogel več premagati. Iz pomaranče je pogledala tretja princeska; bila je

Uzbeška pravljica

Nekoč je pasel neki pastir v stehi ovce. Zagledal je, da stopa gori, in začel odganjati ovce na varen kraj. Tedaj je zaslišal iz dima glasno sikanje. Stopil je bliže in kaj je videl: po ognju se je zaradi opeklina metala in zvijala velika kača.

Pastirju se je zasmilila, pa je privezal na konec svoje dolge palice vrečico in jo pomolil kači. In kača je zlezla v vrečico. Potem je pastir potegnil vrečico k sebi in strles iz nje kačo. Kača se je zvilila pastirju okoli noge. Začudil se je in jo vprašal:

— Kaj pa nameravaš?

— Pičila te bom, — je odvrnila kača.

Pastir se je še bolj začudil:

— Smrti sem te rešil. Mar ti človeka pičiš, če ti stori dobro?

— Mi nič mar. Taka je moja narava — pičiti, spuščati strup, druga ne znam, — je odgovorila kača.

— Gorje mi, — je vzkliknil pastir. — Ampak samo malo počakaj. Vprašajva najprej tistega, ki ga prvega srečava, kakšna je na svetu navada: do-

Zakaj ima kača zob

bro vračati z dobrim ali z zlom. Kakršen bo odgovor, tako potem ravnaj!

Pastir je zakoračil po stepi, s seboj pa nosil kačo, ki se mu je ovijala okrog noge.

Nasproli jima je prišla izstradana krava.

— Ej, krava! — jo je odgovoril pastir. — Kakšna je na svetu navada: vračati dobro z dobrim ali z zlom?

Krava ni veliko premišljala, odgovorila je:

— Saj, dobro vračajo z zlom. Ko sem bila še mlada in zdrava, so me molzli trikrat na dan. Gospodar me je imel rad in razvajal. Potem sem se postarala in nehala dajati mleko. Jutri me bodo odgnali na sejem in prodali mesarju. Je mar to dobro za dobro?

— Vidiš, pastir, — je zasikala kača, — po pravici sem ti govorila. Si zdaj pripravljen umreti?

Pastir jo je preprosil:

— Počakaj, vprašajva še koga, potem me pa piči.

Prav ob poti je rasla jabolana. Bila je stara jabolana z odrtim lubjem in polomljenimi vejami.

Vsa zemlja okoli nje je bila polna kamenja.

Pastir je vprašal jabolano:

— Ej, jabolana, povej nama: kakšna je navada — vračati dobro z dobrim ali z zlom?

— Ej, prijatelj, to vama povem: dobro vračajo z zlom, — je odgovorila jabolana. — Za mladih dni sem dajala mnogo sadu. Mimoidoč so mevali vame kamenje in mi lomili veje. Vidita, tako se mi je godilo. Kmalu me bodo sežgali v drva. Je to mar dobro za dobro?

— Vidiš, pastir, zdaj te pičim, pripravi se na smrt, — je zasikala kača.

— Počakaj, kača, — je poprosil pastir, — samo še tretjič povprašajva.

Srečala sta lisico.

— Ej, lisica! — ji je zaklical pastir. — Ustavi se malo, rada bi te nekaj povprašala.

Lisica se je ustavila in videla: človeku se je zvijala okoli noge kača, zdaj zdaj ga bo pičila.

— Kaj pa imata, — je vprašala.

Pastir ji je povedal:

— Ej, lisica, vidiš, tole kačo

naplepša v dvanajstih kraljestvih naokoli in kričala je: — Če ne dobim vode, bom koj umrla. Zapečkar je stekel iskat vode in je srečal kraljevega mlinarja. Ta mu je pokazal stezo k tolmunu. Ko je Zapečkar prisopihal s princesko do tolmuna in ji dal vode, je princeska zlezla iz pomaranče in prav nobene cunjice ni imela na sebi. Zapečkar je slekel srajco in vrgla jo je nase. Nato je splezala na drevo in se skrila, dokler se Zapečkar ne bi vrnil iz kraljevega gradu ter ji prinesel kraljevskih oblačil.

Medtem pa je prišla iz gradu kuhinjska dekla po vodo k tolmunu. Ko je zagledala v vodi zali obrazek, je mislila, da je njen. Razveselila se je, da je poskočila in zaplesala vsa vesela, ker je postala tako lepa.

— Kdor hoče, naj nosi vodo, je zacvilila, — jaz sem prelepa za tako delo. In je treščila vedro po bregu. Takrat pa je spoznala, da obraz v vodi ni bil njen, temveč princeske, skrite med vejami na drevesu. Tako je pobešla, da je potegnila nesrečno deklenco z drevesa in jo vrgla v tolmun. Sama pa je nataknila Zapečkarjevo srajco in splezala na drevo.

Ko je Zapečkar pripeljal kralja, je ves začuden in razočaran ogledoval kuhinjsko dekle, ogrnjeno v Zapečkarjevo srajco. Ker so mu pa rekli, da sedi na drevesu najlepša princesa dvanajstih kraljestev naokoli, si je mislil, da le bo nekaj na tem. Še to se mu je zdelo, da bi bil krivičen Zapečkarju, ki si je toliko prizadeval, da je deklo našel.

Saj se bo sčasoma nemara polepšala, ko jo bodo umili, počesali, oblekli v lepe obleke in nakitili, si je mislil in jo vzel s seboj v kraljevski grad.

Naredili so ji lasuljo in sešili lepe obleke, da je bila oblečena kot princesa, toda ostala je grda, ko je bilo grdo njeno srce.

Čez nekaj dni je šla nova kuhinjska dekla k mlinškemu tolmunu po vodo in je ujela v vedrce srebrno ribo. Nesla jo je v grad in pokazali so jo samemu kralju. Tudi njemu se je zdel srebrna riba neizrečeno lepa, grda princesa pa je le od daleč pogledala in brž rekla: — To je čarovnja, sežgite ribo! Kajti tako je opazila, kako je s stvarjo.

Sežgali so ribo in našli naslednjega jutra v pepelu kepico srebra. Ko je kuharica našla srebro, je koj tekla h kralju in mu ga pokazala, tako čudno se ji je zdelo. Kralj je bil nad vse začuden, toda lažna princesa je rekla, da je to čarovnja in naj kepico srebra brž zagrebejo na gnojišče. Kralj pa ni hotel. A princesa je gnala svoje in mu ni dala miru, dokler ni privolil.

Zagrebli so kepico srebra na gnojišče. Drugo jutro pa je zrasla tam prečudna lepa lipa s srebrno bleščečimi listi.

Ko so to povedali kralju, se je strašansko začudil, toda lažna princesa je rekla, da je to le čarovnja in naj lipo takoj posekajo.

Kralj pa ni pustil posekati lipe, upiral se je in upiral. Toda princesa je gnala svojo brez konca in kraja, dokler ni dosegla, kar je hotela. Ko pa so deklo naložile v naročje razse-

Vietnam

Upiraš
se orjaku,
ki je sklenil,
da te uniči
kljub sramoti,
ki mu svet
jo meče v obraz.

Le blato
mu je čisto vino
in sam satan
več ne trka
v to kupčijo.

V tvoji
krvi se utaplja
njegovo
veliko ime.

Andrej Kokot

kana polena, so videli, da so vsa iz čistega srebra.

— Tega pa res ne bomo povedale kralju in princesi, je rekla najpametnejša med njimi. — Saj bodo polena sežgali in raztopili srebro. Spravimo jih rajši v naše omare. Kako prav nam bo prišlo, kadar se bomo mogli.

Vse so se strinjale s tem, toda medtem so polena postajala zmeraj težja. Nato so se spremenila v otročička, ki je pred njihovimi očmi zrasel v prelepo princeso, najlepšo v dvanajstih kraljestvih naokoli.

— Tole pa ni od muh, so rekle in tekle po oblačila, da so princesko oblekle. Nato so stekle še po fanta, ki je šel po najlepšo princesko dvanajstih kraljestev in so mu povedale vse, kar se je zgodilo.

Ko je prišel Zapečkar, mu je princeska vse povedala, kar se ji je pripetilo. Kako jo je kuhinjska dekla vrgla v tolmun in kako je postala srebrna riba in kepica srebra in lipa in polena in da je le ona prava najlepša princesa v dvanajstih kraljestvih.

Kralju pa tega niso mogli povedati, kajti hudobna kuhinjska dekla se ga je kot klop držala od zgodnjega jutra do kasne noči. Slednjič so mu rekli, da je kralj sosednje dežele napovedal vojno. Tako so ga spravili proč od dekle in ko je zagledal prelepo princesko, mu je bila tako všeč, da se je hotel takoj poročiti z njo.

Hudobno kuhinjsko dekle pa so poslali čez mejo, naj gre, kamor hoče! Nato so praznovali poroko, tako imenitno, da so o nji govorili vsi ljudje v dvanajstih kraljestvih.

Spoštujmo otroke majhne „skrivnosti“

V „čudnem“ kotu stanovanja odkrijete prgišče belih kamnov, med seboj zelo podobnih, v eni „posebnih“ skatel pa kup listov skupaj s tempera barvo, štirimi vijaki in drugimi podobnimi „zakladi“. Ne imejte takih stvari za neumnosti in ne mečite jih v smeti! Otroci, ki so jih zbrali in shranili, bodo zelo potrti, kajti odvezli bi jim del njihove intimnosti, in stvari, ki so jim zelo pri srcu, bi šteli za brez-vredne. Premislite trenutke! Če postaneta za otroka dva prekržana kosa lesa nepremagljiva sablja, potem ima tudi „skrivni“ kraj njihovih umišljenih zakladov poseben pomen in vrednost.

Otrokove majhne „skrivnosti“ moramo spoštovati z vso resnostjo. Njihove skrivnosti namerič niso naperjene proti odraslim, ampak so znak naravnega uveljavljanja njihove razvojajoče osebnosti. V ostalem pa nimajo vsi otroci enakih skrivnosti na enake načine. Pogovor o spoštovanju otrokovih kamenčkov spada namreč v razpravo o spoštovanju otroka samega in vseh stvari, ki so mu drage.

Otrok, ki to čuti, bo tudi poln zaupanja v druge in bolj zaupljiv do ljudi, ki z njimi občuje. Zaupanje in zaupljivost sta skupaj namerič darilo staršev (odvisno od njihove inteligence in občutljivosti) ter ne predstavljata lastnosti, do katere imajo starši pravico, temveč dokaz otrokove ljubezni, ki si jo morajo zaslužiti.

Otroka je treba spoštovati tudi v občevarjanju z njim. Ton vaših besed mora biti vedno miren in resen, čeprav otroka karate, oštevate ali mu zgolj lepo dopovedujete, da je ravnal napak. Prihraniti je treba žaljive in ponižujoče stavke, prav tako kot ironične pripombe.

Pri majhnem otroku torej upoštevamo njegova sanjarjenja, pri večjem prve znake njegove bodoče samostojnosti, pri vseh pa vedno upoštevamo zasebnost „skrivnosti“. Ni „najboljših razlogov“ za odpiranje in prebiranje otrokovih pisem, čeprav začnemo pri njegovem prvem pisemu, ki ga je dobil pri sedmih letih (sicer lahko zvezo za vsebino tudi pozneje). Ne bojmo se, da bo ta na videz pretirana pozornost napravila iz otroka slabiča. Pravo spoštovanje je kulturna zadeva in osnova moralne moči.

Jih imate, te nič kaj lepe izrastline na rokah ali celo na obrazu! Ne veste, kako bi se jih iznebili! Predlagamo vam tri recepte; prva dva sta ljudska, tretji pa je strokovni, zdravniški. Poskusite, eden vam bo gotovo pomagale.

● Olupite limono in denite koščke lupine v močan vinski kis, po fem pa pokrijte posodo s celofanom, trdno pre-

vezite in pustite stati nekaj dni. Vsak večer si položite na bradavico vedno nov košček limonine lupine in trdno povežite z obvezo. Po petih dneh obvezovanja bo bradavica pobledela, postala bo gobasta in bo hitro izginila.

● Vzemite glavico čebule in z njo natrite vsak večer bradavice. Po nekaj dneh se bodo zmanjšale in kmalu izginele.

● Zdravniki dermatologi ne prijetne bradavice obsevajo. Po dveh ali treh obsevanjih bodo brez bolečin izginile.

Boj proti bradavicam

OB MEDNARODNEM DNEVU ŽENA:

Prebujanje v Alahovem vrtu

Haremi, zastri obrazi, nepojmljiva podrejenost muslimanke možu in seveda drzni bojovníki, ki so v Alahovem imenu vdiral ali oskrbe Evrope — to je na Zahodu najbolj znana podoba v romantičnih predstavah o muslimanskem svetu.

Vendar tudi muslimanska ljudstva zdaj že dalj časa doživljajo svojo družbeno preobrazbo. Novi gospodarski pogoji, ki so nastali v teh deželah pod vplivom kolonializma, predvsem pa nove ideje, ki so jih prinesla s seboj revolucionarna gibanja zadnjih desetletij, so ponekod že temeljito spremenila skozi stoletja utrjene navade. Vendar pa ta preobrazba poteka zelo počasi, posebno počasi pa se spreminja način življenja muslimanskih žena.

Napačno bi bilo misliti, da je bilo mogoče z novimi ustavnimi načeli in novimi zakoni kar čez noč bistveno spremeniti položaj muslimanskih žena, kajti koran (sveta knjiga muslimanov) je še vedno v veljavi in žene se morajo podrežati strogim verskim predpisom, ki jih v posameznih deželah zelo različno tolmačijo. Zato se tudi položaj muslimanskih žena v posameznih deželah močno razlikuje.

Na primer v Sovjetski zvezi se je gibanje za osvoboditev muslimanskih žena začelo že kmalu po revoluciji. Z zakoni so prepovedali hareme, nošenje feredže, prezgodnjosti in prisilno moštvo, mnogoženstvo itd. Žene so vključili v izgradnjo dežele in jim nudili vse možnosti, da se uveljavijo v družbi. Svobode si torej v tem primeru niso izbojevale žene same, marveč jim jo je dala oblast — osvobodili so jih pravniki. Kljub zakonom pa so se muslimani Uzbekistana, Turkmenistana in ostalih muslimanskih republik Sovjetske zveze le počasno odrekli starim načelom korana.

Jajca kot samostojna jed

Z jajci lahko nadomestimo drage mesne beljakovine. Jajca imajo visoko hranilno vrednost. Rumenjak vsebuje kalcij, železo in vitamine A, B in D. V beljaku so našli tudi hormone. Uporabnost jajc je velika. Jajčna beljakovina hitro zakrknje, zato jo uporabljamo kot vezivo pri raznih vrstah testa. Sneg iz beljakov rahlja testo, narastke in pudinge. Iz rumenjakov delamo razne kreme, pudinge, pene in majoneze. V sezoni jajc pa jih cenimo tudi kot samostojna jedila, predvsem za sestavljanje večernih obrokov. Dajemo nekaj receptov, pri katerih so navedene množine predvidene za 4 osebe.

POSAJENA JAJCA S SIROM

4 jajca, 3 dkg surovega masla ali margarine, 3 dkg drobtin, 10 dkg trdega sira in dve žlički mleka.

V pomaščeno jensko skledo ali plitvo posodo iz električnega pečnjaka denemo najprej surovo maslo, da se raztopi. Nato potresemo dno z drobtinami, površ pa še s 5 dkg naribanega sira. Na tako pripravljeno podlogo ubijemo jajca, drugo poleg drugega. Po vsem pokapamo mleko in potresemo še drugih 5 dkg sira. Ko jajčni beljak zakrknje, je jed gotova.

Zraven ponudimo berivko ali majsko solato in kruh.

JAJČNA SOLATA

8 jajc, 10 dkg sira, 1 dl kisa, 3 žlice olja, 1 žličko sesekljane čebule, 1 žličko sesekljane zelenega peteršilja in drobnjaka, 1 žličko gorčice sol in poper. Za oblogo pa četrt kilograma solate, olje, kis in sol.

Jajca skuhamo v trdo, jih shladimo v mrzli vodi, olupimo in ohlajene zrežemo na večje kocke. Istočasno zrežemo tudi sir. Za preliv zmešamo kis, olje, sesekljano čebulo, sesekljan zelen peteršilj in drobnjak, gorčico, sol in poper. S tem prelujemo zrezana jajca in sir ter vse skupaj rahlo premešamo. V večjo skledo naložimo solato kot podlogo, v sredino pa stremo pripravljeno jajčno jed. Zraven ponudimo kruh.

K jajčnim jedem prištevamo tudi omelete. Za kosilo ali večerjo je primerna špinačna omeleta.

2 dkg surovega masla, 2 rumenjaka, 3 dkg moke, 2 žlici v slani vodi kuhane in pretlačene špinače, nekaj žlic kisle smetane, sol, sneg iz dveh beljakov, 2 dkg slanina, 2 dkg čebule, zelen peteršilj, sol, poper in masť za pečenje.

Maslo penasto vmešamo, in mu dodamo rumenjake, moko, pretaščeno kuhano špinačo, kisko smetano, sol in sneg. Iz te zmesi spečemo v pečici omelete, ki jih potresemo s prepraženo slanino, sesekljano čebulo in zelenim peteršiljem.

Se tople omelete zvijemo in serviramo.

ZGUBLJENA JAJCA V JOGURTU

Potrebujemo kozarec jogurta, malo soli, 2 žlici skute, 4 jajca, 3 dkg surovega masla, žličko sladke paprike, poper.

Jogurt rahlo osolimo in mu dodamo pretlačeno skuto, premešamo in pustimo nekaj časa na toplem.

V okisano, nekoliko osoljeno vrelo vodo previdno ubijemo jajca, tako da ostane rumenjak v sredini beljaka (pomagamo si z žličko). Jajca morajo vreti nekaj minut, to-

Spomladansko čiščenje stanovanja

Vsaj dvakrat na leto, pomladi in jeseni, moramo vse prostore stanovanja temeljito pospraviti. Da bomo delo lažje zmogle, si ga porazdelimo na več dni. Dan ali dva pred pospravljanjem določenega prostora očistimo omare, uredimo predale, operemo in umijemo okna.

Na dan čiščenja zložimo vse drobne predmete (pepelnike, vaze) v košaro ali zabojček in ga odnesemo v sosednji prostor. Preproge dvignemo in obesimo na dvorišče ali na balkon. Poberemo tudi slike. Če je le mogoče, odnesemo iz sobe oblazinjeno pohištvo. Lažje komade pohištva odmaknemo od zidu. Zrak in soncu izpostavimo tudi posteljnino.

Z omelom, ovitim s krpo, ometemo stene in strop pajčevine in prahu. Če to delamo s sesalniki, pritrudimo ščetko in ne pritiskamo. — Stene z oljnatim opleskom umijemo z vodo, v katero smo dale detergenta, jih splaknemo s čisto vodo in osvetlimo s suho, mehko krpo. Obrišemo vrhnje dele peči in omar. Peči očistimo tudi znotraj; iz njih pobereemo ves pepel; zunanje dele umijemo in do suhega zbrišemo; rjaveče kovinske dele zaščitimo. Radiatorje ometemo med vsemi rebri z omelcem ali izpihamo s sesalniki, nakar jih umijemo z raztopino detergenta, splaknemo in do suhega izbrišemo.

Električne peči zbrišemo s suho ali vlažno krpo, težje dostopna mesta pa izpihamo s sesalniki. Ne pozabimo očistiti tudi svetlobnih teles. Ko smo že pometle tla smo odstranile tudi že v grobem prah in pajčevino.

Zdaj začnemo s podrobnim, temeljitim či-

Drobni nasveti

■ Trd sir bo ostal svež, če ga zavijete v mokro krpo, ki ste jo bili namočili v slano vodo. Seveda morate krpo najprej ožeti in šele nato zaviti sir.

■ Riž se ne bo razkuhal, če mu boste dodali nekaj masla.

■ Po uporabi lahko operete sito le v hladni vodi. Topla in vroča voda zleplja moko, ki se je nabrala med rešetkami.

■ Če vaši gostje ne marajo močne črne kave, jim ugodite s tem, da kavi primešate malo kakaovega prahu.

■ Majoneza, ki jo boste servirali zvečer, bo mnogo bolj okusna, če ji prilijete malo belega vina.

■ Če boste dodali beljaku ščepec soli, bo sneg trši.

da prav počasi. Tako kuhana jajca položimo za nekaj minut v mrzlo vodo, nato pa jih denemo na cedilo, da se odtečejo. Medtem zarumenimo surovo maslo in dodamo papriko in poper. Naložimo jajca v sredo sklade, jih polijemo z raztopljenim maslom, okoli pa denemo jogurt.

ščenjem pohištva. Zunaj očistimo posteljno in oblazinjeno pohištvo. Uredimo tla.

Preproge stepemo zunaj, sicer pa jih očistimo s sesalniki. Po suhem čiščenju vse preproge zbrišemo z gobo, ki smo jo vložile v okisani vodi. — Če je preproga zelo umazana, jo zbrišemo najprej s peno čistilnega sredstva, nato pa še z gobo, ki jo prej navlažimo v okisani vodi. Celo preprogo še zbrišemo s suho krpo. (Podobno čistimo tudi oblazinjeno pohištvo).

Zdaj posteljemo postelje, razpostavimo pohištvo in drobne predmete, obesimo očiščene slike in oprane, zlikane zavese.

Druge prostore uredimo na podoben način.

Poskusite!

ANANASOVA PENA

¼ kg svežega ananasa, sok polovice limone, žlička sladkorja in pol dl sladke smetane.

Ananas grobo nastrgamo, zmešamo z limoninim sokom in sladkorjem ter postavimo za nekaj časa v hladilnik. Preden serviramo, primešamo stepeno smetano.

NADETE BANANE

Banane dobro operemo in neolupljene prerežemo po dolgem. Nato odstranimo olupke in pazimo, da ostane cel. Banane nekaj časa mariniramo v limoninem soku, dalje pa se ravnamo po naslednjem receptu:

Marinirane banane napolnimo s sadjem, ki smo ga narazale na kocke, ga rahlo posladkale in nekaj časa namakale v češnjevcu ali konjaku, da se je prepojilo. V olupke nadevamo najprej plast sladkane pretlačene skute in jo obložimo s sadjem.

Prav tako leta 1956 so se stoletne verige, ki so vklebile žene v suženjstvo, začele lomiti v Tuniziji, kjer je izšel nov zakonik osebnega prava, ki dovoljuje ženam iste pravice kot moškim in ukinja mnogoženstvo. Tudi tu se je predsednik Burgiba poslužil korana, ko je temeljito porušil posvečene hareme — hareme. „Če se bojite, da ne bi bilo pravično — pravi eden izmed odstavkov v koranu — vzdržujte enega, vendar z eno ženo.“ To je bil argument, ki se ga je poslužil predsednik Burgiba, ko je uzakonil monogamijo in utemeljil nov socialni red.

Kaj pravijo odstavki v koranu, ki so vir muslimanskega zakonskega prava? Kako je mogoče, da so lahko razni forumi tako različno tolmačili ta načela? Glede večvrednosti moža pravi na primer vrsta 228 znamenite sure II (poglavje korana) takole: „Tako imajo one (žene) podobne pravice, kot jih imajo oni (moški) — kar zadeva naklonjenost med njimi. In moški so za eno stopnjo nad njimi. Alah je mogočen in moder...“ In kako tolmačiti „eno stopnjo nad njimi“? Vrstica 34 sure IV pravi o tem naslednje: „Žene so možem v bremske, kajti Alah je napravil nekatere boljše od drugih.“ Toda že naslednji stavek je zadevo omilil: „Oni trošijo njihovo imetje“ (da vzdržujejo svoje žene. Tudi vrstica 59 sure XXXIII je dvoumna; ta naj bi zapovedovala ženam, naj zakrijejo obraz. Takole se glasi: „O prerok, ukaži svojim ženam in hčerkam ter ženam vernikov, naj se zavijejo v svoje plašče (ko grede v doma)! Tako bo bolje in nihče jih ne bo spoznal in nadlegoval... Alah je večno potrpečljiv in usmiljen.“

Taka in podobna določila korana, ki je hkrati tudi zakonik muslimanov, so izoblikovala življenjske pogoje, v katerih je bila muslimanska žena skozi stoletja prava sužnja. Zdaj je boj za enakopravnost muslimanskih žena že marsikje dosegel vidne uspehe. Toda temeljita preobrazba ljudstev, ki štejejo milijone in milijone vernikov, privrženih koranu, zahteva mnogo časa. Zato marsikje lahko govorimo šele o prebujanju v Alahovem vrtu.

V številnih drugih muslimanskih deželah je žensko gibanje nastalo v ženskih vrstah samih in pod vplivom naprednih činitelev v deželi. Izjema je le Turčija, kjer je zakon o prepovedi haremov, feredže in mnogoženstva izbojeval Kemal Atatürk, ki si je vzor za to revolucionarno reformo poiskal — v Švici.

Žensko gibanje v srednji Aziji ima predvsem zato manj uspeha, ker se muslimani odločno upirajo temu, da bi jim kdo „vsiljeval“ civilizacijo. Njihova civilizacija je prežeta z muslimanskimi nauki — in to ni samo vera, temveč tudi način življenja. Povsem drugače je bilo v Pakistanu, kjer so si muslimanke priborile svobodo same. Herojski napori, ki so jih morale premagati v času katastrofalnega bega, ko je več kot pet milijonov ljudi pribežalo iz Indije, so bistveno vplivali na njihovo življenje, v katerem je prišlo do globokega preokreta. Mnogo žena je potem prevzelo važne funkcije v javnem življenju in jih od tedaj srečujemo tudi na najvišjih državnih položajih.

Najbolj značilno za Pakistan pa je to, da so se poborniki ženske enakopravnosti opirali na izročila korana — na izročila, ki še marsikje zadržujejo muslimanke v suženjskih sponah. Ena izmed vodilnih predstavnic pakistanskih žena je takrat zapisala: „Vse je odvisno od tega, kako kdo tolmači koran. Muslimanski zakon daje ženam pravico dedovanja in da lahko razpolagajo s svojim imetjem. Zakonsko pravo štiti otroke in tudi ločitev je svobodna. Toda tisti, ki so bili temu nenaklonjeni, so lahko izrabili nevednost žena, saj niso poznale prava, zato so se s tem lahko stoletja okoriščali in jih goljufali.“

Istočasno ko so pakistanske žene uveljavile svoje pravice, ki jim jih zagotavlja koran, pa so se morale na primer Egiptovke odrediti volilni pravici in zastopstvu v parlamentu. Leta 1932 so namreč najvišji predstavniki muslimanskega prava na starodavni univerzi v El-Azharu v Kairu raztolmačili isti zakon popolnoma drugače in ugotovili, da koran prepoveduje ženam sodelovanje v parlamentarnih volitvah. Šele leta 1956 je bil ta odlok z novo ustavo spet spremenjen.

za oddih in razvedrilo

UGRABITEV

HENRY SLESAR

Dva kozarčka — in bila je pripravljena. Lottie Mead ni bila nikoli tako ženska kakor po nekaj kozarčkih whiskyja. Sedela je globoko v mehkem zadnjem sedežu taksija, ki ga je najela do Birdwellove hiše.

— Kaj iščete tu? je zagodel Birdwell. — Obljubili ste, da nas ne boste več vznemirjali.

— Škoda, da je Eillen v šoli. Tako rada bi jo videla...

— Na nekaj ste pozabili, — je pripomnil Birdwell, — nikoli več ne boste videli Eillen. To je del naše pogodbe, sklenjene pred sedmimi leti.

— Spremenila sem svoje mnenje. Zahtevam, da mi vrnete hčerko.

— Pogodba je pogodba, vrhu tega pa vas Eillen niti ne pozna.

— A vendar sem njena mati.

— Toda odrekli ste se ji. Bilo vam je vseeno, ali bo živela ali umrla. Dali smo vam, kolikor ste zahtevali, in vzeli Eillen za svojo. Že zdavnaj nikjer vas nismo mogli najti.

— Bila sem bolna. Zdaj mi je že bolje in hočem imeti svojega otroka. Vzela si bom odvetnika...

— Ničesar se ne bojim. Ne bo nam težko dokazati, h kakšnim ženskam sodite... — se je grenko nasmehnil Birdwell.

— V redu, — je nadaljevala Lottie v pomirljivem tonu, — razumem vas. Eillen imate radi, a jaz sem vendar njena mati. Morda bi mi mogli pomagati. Zelo sem se zadolžila. Povedala sem že, da sem bila bolna. Potrebovala bi najmanj 150 dolarjev tedensko.

— Ali veste, kaj govorite? — je skočil Birdwell z divana. — Tedensko zaslužim dvesto dolarjev, a še to nam ni dovolj.

— No pa naj bo sto.

— Nič. Vzemite si odvetnika!

— To bom tudi storila. Vzeli vam bodo Eillen. Nikoli vam nisem ničesar podpisala.

Iskanje odvetnika je bilo samo izguba časa. Duh po whiskyju iz njenih ust in zgodba o materi, ki se sedem let ni brigala za svojega otroka, je odvrnila vsakega pravnikarja od namere, da bi prevzel Lottino zadevo.

V soboto popoldne je nekdo poklinal na njena vrata.

— Ime mi je Ames... — je povedal neznanec in se usedel na najbližnji stol. — Slišal sem, da iščete odvetnika. Prijatelj mi je povedal. Specialist sem za posvajanje otrok.

— Toda nimam niti počenega groša za vaš honorar.

— Poslušajte, Lottie. Prepričan sem, da vas niti malo ne muči skrb za otroka. Kaj bi vi s sedemletno deklico? Vem, kaj hočete. To zanima tudi mene. Raje preidiva takoj k stvari. Koliko ste zahtevali?

— Sto tedensko. Zahtevala sem najprej sto petdeset, toda Birdwellovi ne zaslužijo mnogo.

— Vsekakor ste napravili napačno. Kaj bi, na primer pomenilo petindvajset tisočakov?

— Toliko kot milijon! — je navdušeno vzkliknila Lottie.

— Če vam pomagam, da dobite toliko, ali bi mi dali četrtino?

— Velja, toda če mi namesto tega podtaknete otroka?

— Ugrabili jo boste! — je odgovoril odvetnik. — Skrili jo boste nekje, kjer je Birdwell ne bo mogel najti vse dotlej, dokler ne prinese denarja.

— Saj nisem neumna. Take stvari strogo kaznujejo. Nekaj se tudi jaz razumem na paragrafe. Takoj bo poklical policijo.

— Ne bojte se. V tem primeru bi se pojavil v vašem imenu jaz. Dovolj bo, če imate samo rojstni list otroka. Ali ste ga dvignili?

— Seveda.

— No, v tem primeru nam nihče nič ne more. Ali vas more kdo ob soditi zato, ker ste vzeli svojega otroka?

Lottie štiri dni ni videla odvetnika Ames. Nato se je v četrtek vrnil s podrobnim načrtom.

— Srečo imamo. Stari vsako jutro pelje otroka v šolo, a popoldne se mala sama vrne domov z avtobusom. Takrat jo boste ugrabili.

— Kako jo bom spoznala?

— Pokazal vam jo bom. Predstavite se ji za novo vzgojiteljico ali kaj podobnega. Povejte ji, da ste prišli, da jo odpeljete v neko trgovino v mestu, kjer jo čaka mama, da bi ji kupila novo obleko. Nato najemite taksi, a se ne pripeljite sem. Tu bi vas Birdwellovi mogli najti. Poiščite si drug hotel in se prijavite pod lažnim imenom.

V ponedeljek popoldne sta na drugi strani ulice potrpežljivo čakala, dokler se ni iz šolske zgradbe vrnila množica otrok. Lottie se je prestrašila, da med toliko otroki ne bo spoznala Eillen. Toda čez nekaj minut se je živčav polegel in otroci so se razkropili na vse strani.

— Poglejte! — Ames ji je s prstom pokazal dve deklici, ki sta mirno čakali na avtobus. — Tista plavalaska z zavihanim noskom. To je Eillen. A zdaj pojdite. Poklical vas bom v hotelu čez eno uro.

Lottie je vzela torbo in odšla na drugo stran ulice. Srce ji je burno razbijalo v prsih; bala se je sre-

čanja z deklico. Toda slednjič se je s skrajnim naporom odločila in pristopila k njej.

— Ali si ti Eillen?

— Kdo ste pa vi? — je dekletce radovedno dvignilo glavo.

— Vzgojiteljica sem. Tvoja mama me je prosila, da te odpeljem v mesto. Kupila ti bo novo obleko.

— Ali res? — se je razveselilo dekletce.

Lottie je ustavila prvi taksi, ki je pripeljal mimo, in povedala vozniku naslov. Deklica se je začudila, kaj ima njena mati opraviti v hotelu Majestic. Toda prva voznja v taksiju jo je popolnoma prevzela.

Ko sta stopili v hotelsko sobo, si je Lottie oddahnila. Rekla je otroku, naj se počuti kakor doma. Mala je bila na srečo zelo lahkoverna in se je v prve pol ure zabavala s fem, da je skakala po sobi in listala po časopisih. Nato se je utrudila in vprašala:

— Zakaj ni mame? Ali veste za gotovo, da ve, kje sem?

— Ve.

— Lačna sem. Kadar se vrnem iz šole, vedno kaj pojem.

Lottie je naročila steklenico z mlekom in nekaj biskvita. Ko se je deklica najedla, je na mehkem naslonjaču ob oknu zaspala.

Točno ob petih je zazvonil telefon. Javil se je odvetnik Ames.

— Pridem čez dvajset minut, da se dogovoriva za odločilno potezo.

— Je bila to mama? — je vprašala Eillen, ki se je bila prebudila.

— Mama je pravkar na poti k nama. Kmalu bo tu.

Čez pol ure je prišel Ames v družbi neznanega človeka. Bil je slabe volje.

— Kdo je to? — je vprašala Lottie.

— Vaš prijatelj?

— Jaz sem poročnik Bloom. Imam nalogo, da vas areliram, Lottie Mead! Obtoženi ste ugrabitve.

— Neumnost! — je odgovorila Lottie. — Ames, povejte mu, da se je zmotil.

EDUARD H. STEENKEN

Popolnoma presenetljivo

Pred menoj je stal robot ženske vrste s porcelanasto glavo in čedno počesanimi lasmi. „Bila je pomota,“ je rekla prijateljeva žena Roboti, „ker pa ste že tu, mi prinesite, prosim, kolonjsko vodo, glava me boli.“ Robotu se je vrnila s hišno lekarno.

„Presenetljivo,“ sem rekel.

„Kajpada stane nekaj malega,“ se je smejal.

„Da,“ je poudarila hišna gospodinja, „Robotu je bila draga. V hiši imamo vse aparate.“

Pili smo kavo, ki jo je izjemoma pripravila gospodinja sama, gostu na čast — kot je povedal prijatelj. Potem smo se gledali. Nisem vedel, o čem naj govorim, onadva menda tudi ne.

„Hm, potreben nam je družabnik.“

„Kako...?“ sem zajekljil.

„Človek za zabavo, haha.“ Govoril je v svoj prstan in kmalu se je prikazal robot v fraku, potegnil iz žepa karte, se meketajoče smejal in nam povedal anekdotu o Einsteinu.

„Kajne,“ je rekla ona, „takale zabava je bolj osebna kot televizija. Hkrati nam prihrani nepotrebno trošenje duševnih sil.“

„Presenetljivo,“ sem vzkliknil.

„Seveda stane nekaj malega, haha,“ se je smejal on.

„Hiša je morala mnogo požreti...?“ sem rekel prijatelju.

„Prav toliko, kolikor sem prihranil pri davkih, haha,“ se je smejal. Tudi njegova žena se je smehljala.

„Presenetljivo,“ sem zaklical.

Tla so se nagnila, stene so se razmaknile, s smešnim izrazom strahu sem se trdno oklenil svojega sedeža.

„Samo na teraso se peljemo,“ je rekel prijatelj. Potem smo gledali vrt in samotnega fanta, ki je streljal vrane. „Moj sin,“ je rekel prijatelj, „dolgočas se. Tega ne moreva razumeti.“

Žena pa: „Vse ima, prav vse aparate, a se dolgočas.“

Izberite tudi vi!

- Smiljan Rozman: **NEKDO**, vojna doživetja mladega študenta, 298 str., ppl. 42 šil.
- Hans H. Kirs: **UPOR VOJAKOV**, roman o atentatu na Hitlerja, 360 str., pl. 79 šil.
- Norbert Fryd: **KARTOTEKA ŽIVIH**, roman iz nacističnega koncentracijskega taborišča, 400 str., pl. 58 šil.
- Saul Friedländer: **PIJ XII. IN TRETJI RAJH**, dokumenti o odnosih med Vatikanom in nacizmom, 200 str., br. 48 šil.
- Janko Jarc: **PARTIZANSKI ROG**, zapiski iz narodnoosvobodilne borbe, 272 str., ilustr., pl. 79 šil.
- S. Koslav: **DOGAJALO SE JE ZA KULISAMI**, evropska politika pred in med drugo svetovno vojno, 288 str., br. 39 šil.
- Mira Miheličeva: **APRIL**, roman iz usodnih dni leta 1941, 400 str., pl. 51 šil.
- Anna Seghers: **MRTVI OSTANEJO MLADI**, roman nemške družbe med obema vojnama, 564 str., pl. 65 šil.
- Vlado Habjan: **POMLAD VNUKOV**, roman iz druge svetovne vojne, 180 str., br. 29 šil.
- Boris Pahor: **PARNIK TROBI NJI**, roman o Trstu in njegovih prebivalcih, 312 str., pl. 56 šil.
- Ciril Kosmač: **IZ MOJE DOLINE**, zbirka novel, 236 str., br. 23 šil.

Posamezne knjige lahko naročite v knjigarni

„Naša knjiga“, Celovec, Wulfengasse

— Ugrabili ste tega otroka in ga odpeljali v hotel, — je hladnokrvno pipomnil Bloom. — Nima smisla, da tajite.

— Seveda sem jo vzela, saj je moj otrok! — je kriknila Lottie prestrašeno. — Njena mati sem in imam pravico, da vzamem svojo hčer.

— To ni vaš otrok! — jo je prekinil poročnik.

— Tu je rojstni list. Ime ji je Eillen Birdwell in jaz sem njena mati.

— Jaz nisem Eillen Birdwell — je spregovorila deklica. — Ime mi je Margaret. — Smem zdaj domov?

— Ničesar ne vem, — je dejal odvetnik in odmahnil z roko.

Lottie je planila v jok in se zalepela proti njemu, a Bloom se je pravočasno vmešal.

— Nisem ugrabiteljica! — je kriknala. — Prevaril me je.

— Zaradi tega vas bodo obso-

dili na dosmrtno ječo! — ji je šepnil odvetnik na uho. — Imate samo eno možnost, da se izvlčete. Pustite Birdwellove v miru. Dovolite, da zakonito posvojijo Eillen in ne vmešavajte se več v njihovo življenje.

— To pomeni, da so vas oni poslali. To je torej njihovo maslo!

— To je bila moja zamisel, Lottie. Njihov odvetnik in prijatelj sem. Tudi poročnik Bloom je moj prijatelj.

— Dokazi govore proti vam... — je pripomnil policijski poročnik.

— Ali boste pustili Birdwellove v miru in podpisali, da jim prepustite Eillen? — Ames je bil nepopustljiv.

Na ulici je stisnila deklica svojo drobno roko v veliko dlan poročnika Blooma:

— Očka, to je bilo zelo zabavno... — je rekla resno. — Ti bom lahko še kdaj pomagala?

„In s kakšno težavo mu nabavljamo vrane ob tem letnem času,“ je povzel prijatelj.

„S težavo?“

„V okolici jih ni več,“ je rekel, „moj sin je že vse postrelil. Tele vozijo z mojim helikopterjem iz Turčije.“

„Presenetljivo,“ sem vzkliknil, „turške vrane!“

„Seveda to nekaj stane, haha,“ se je napihnil.

„Kje so stari prijatelji?“ sem vprašal. Kaj je z Lithyjem pa s Ferdinandom?”

„Prijatelji?“ Pogledal me je brez razumevanja.

„Stoleček generalnega direktorja zasedeš le z nenehnim trdim delom. Za prijatelje ni časa, morda le za nekatere, ki nam utegnejo koristiti.“

„Hm,“ sem rekel čez čas, le da bi sploh kaj rekel, „mar nisi imel tudi hčerke?“

Oba sta molčala. Pa ne, da sem zinil kaj neprijetnega? Pogledal sem ju. On si je otrl čelo: „S hčerko imava smolo,“ je potem pričel, „nekega dne je odšla, kar preprosto...“

„Kar preprosto proč,“ je odmevala ona.

„Aha,“ sem rekel.

„Proč, pomisli, v nekakšno poljedelsko zadružo ali kakor se že temu pravi. Hotela je zopet živet, pomisli, živeti, haha.“

„Morda si je želela nekaj svežega zraka in malo izpremembe,“ sem rekel.

„Sveži zrak,“ me je prekinil, „počakaj.“ Pritisnil je na gumb in takoj so se odprla okna, prijeten vetrič je zavel okrog nas.

„No...?“

„Presenetljivo in čudovito,“ mi je ušlo.

„To je naš najdražji aparat,“ je razlagal, „lahko dobimo zrak z Riviere, vetrič iz Ženeve, severozahodnik s Helgolanda.“

„Popolnoma presenetljivo...“ sem rekel in mislil na njegovo hčerko.

„Seveda stane nekaj malega, haha,“ se je smejal.

„Stane,“ je zamrmrala gospodinja, se malo sklonila in pritisnila na svoj prstan. „Robotu, prinesite mi hišno lekarno...“ Potem se mi je nasmehnila: „Glava me boli.“

Avstrijski dogodki

Nova filiala „Viennatone“ v Beljaku

Dunajsko podjetje slušnih aparatov „Viennatone“ je za podružnico v Celovcu minuli petek odprlo v Beljaku svojo drugo podružnico na Koroškem. Podružnica se nahaja na Kaiser-Josef-Platzu 1 in je kakor podružnica v Celovcu opremljena z ustreznimi servisem.

„Viennatone“ je edino podjetje v Avstriji, ki izdeluje aparate, ki pomagajo gluhih, da slišijo. Njegova proizvodnja se giblje pri 47.000 aparatih letno. Pretežna večina teh aparatov gre v izvoz. Izvažajo jih 91,3 odstotka v 50 dežel sveta.

Podjetje je bilo ustanovljeno leta 1946 in se bavi z raziskavami in izboljšanjem sluha s pomočjo aparatov, istočasno pa tudi z raziskavami ukrepov za omejitve hrupa. Za izboljšanje sluha izdeluje 4 vrste aparatov: žepne aparate, aparate za ušesom, aparate na očalih in aparate v ušesu. Njegov proizvodni program je tako pester, da nudi za vsako vrsto in stopnjo gluhosti pripravljen aparat. Podjetje tesno sodeluje z zavodi socialnega zavarovanja, zdravniki-špecialisti in s klinikami.

V našem idustrijskem času je večina nepretnost prekomerni hrup glavni povzročitelj oglušnosti in gluhosti. Zato se podjetje že nekaj let z uspehom bavi s konstrukcijo in izdelavo naprav, ki „požirajo“ hrup, kakor n. pr. druge naprave „požirajo“ prah in škodljive pline v zraku.

V zvezi z otvoritvijo beljaške podružnice podjetja „Viennatone“ daje podružnica svoje aparate za 4 tedne brezplačno na preizkušnjo. V tem času naglušnim priporoča, da obiščejo zdravnika, ki je špecialist za ušesne bolezni.

1967 — rekordno leto vlomov

Prognostični organi notranjega ministrstva, da bodo leta 1967 v domovini narasli, se je uresničilo. Medtem ko je bilo leta 1966 varnostnim organom prijavljenih 28.000 vlomov, se je njihovo število lani povečalo na 33.000. S tem se je v primerjavi z letom 1962 skoraj podvojilo. Močno pa se je povečala tudi škoda, ki so jo vlomilci povzročili. Kakor poroča „Wiener Städtische Versicherung“, je morala lani za povračilo nastale škode svojim zavarovancem plačati za polovico višji znesek kot leta 1966. V pristojnih krogih pa menijo, da se utegne v prihodnje obseg vlomov še povečati.

Koncentracija pri ADEG

V razvoju vertikalne in horizontalne integracije in združevanja podjetij gleda zlasti trgovina z živili v naši državi že na lepe uspehe. Eno izmed združenj, ki so v tem razvoju nastala in se uveljavila, je tudi združenje ADEG. To združenje hoče letos svojo organizacijo še bolj izpeljati. Zadruga trgovcev, ki jih združuje, hočejo svojim članom odvzeti še vrsto sedanjih bremen, istočasno pa jih v še večji meri vezati na svoja skladišča in predelovalne obrate.

V sklopu tega razvoja sta se januarja spojili zadrugi Linz in Steyr v eno zadrugo, ki ima svoj sedež v Linzu. Koncem januarja se je ADEG Kremsmünster preselila v novo zgrajeno veliko skladišče v Welsu. Skladišče je zgrajeno na prostoru 3 hektarjev in je namenjeno zlasti za skladiščenje svežega blaga, zamrznjenega blaga in delikates. 45 odstotkov vsega skladiščnega prostora je določena za to blago. AGED Linz in ADEG Wels bosta po tej poti v stanju, da bosta docela zadostili potrebam svojih članov na Zgornjem Avstrijskem.

Podobno koncentracijo razvija ADEG tudi na Nižnjem Avstrijskem. Svoje dunajske člane bosta vezali zadrugi v St. Pölten in Baden, ki bosta okoli sebe združili tudi še nižjeavstrijske člane. Koncentracijo je tudi tukaj kot na Zgornjem Avstrijskem omogočilo veliko skladišče, ki je bilo medtem zgotovljeno.

Manjše posetstvo s stanovanjsko hišo (4 sobe, voda v kuhinji in kopalnici), gospodarskim poslojem in 2 ha zemljišč v Ločah pri Poljčanah (Slovenija) prodam avstrijskemu interesentu po ugodni ceni. Ponudbe na upravo lista, Gasometergasse 10, 9020 Celovec.

Nudi tudi za

Jožefovo NAJVEČJO IZBIRO

Gostilna odprta

Podjunski trgovski CENTER
bratje RUTAR&Co

Dobrla ves-Eberndorf

RADIO PROGRAM

AVSTRIJA

1. PROGRAM

Poročila: 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 12.15, 17.00, 19.00, 22.00, 23.00, 24.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 6.00 Pozdrav — 6.40 Jutrnja opazovanja — 7.10 Večera zvečer v svetu — 7.20 Jutrnja telovadba — 8.10 Jutrnja glasba — 8.45 Dobrodošli z novicami — 10.05 Magazin ob desetih — 11.00 Roman v nadaljevanju — 11.15 Opoldanski koncert — 13.00 Sladni dirigenti, slavni orkestri — 14.15 Lepi glas — 14.45 Mednarodne gospodarske vesti — 15.00 Več učenja, več znanja — 15.45 Koncertna ura — 16.30 Mladina dragocenosti — 17.10 Kulturna poročila — 18.00 Mladinska redakcija — 18.30 Pregled večernega sporeda — 22.10 Šport z vsega sveta.

Sobota, 9. 3.: 6.05 Govori Fritz Schilling — 6.09 Pet minut agrarne politike — 9.00 Smehljaj spada k lepemu vedenju — 13.30 Tehnični razgledi — 13.45 Iz opernega sveta — 14.30 Iz literarne delavnice — 15.00 Beethovnov ciklus — 17.10 Kritično osvetljeno — 18.00 Španija poje — 18.45 Otroška soba, ciklus pesmi — 19.45 Hömbergov kaledafon — 20.00 Življenje in dela pesnika J. Eichendorffa — 21.00 Zaušnice, slusna igra iz marčnih dni 1938.

Nedelja, 10. 3.: 8.05 Večera zvečer v svetu — 8.15 Lepa umetnost — 9.10 Nedeljska satirična oddaja — 9.40 V samostanu — 11.00 Koncert Dunajskih simfonikov — 13.15 Stališče — 13.30 Operni koncert — 14.30 Šolar Gerber, roman — 16.30 Križem po svetu, križem skozi čas — 17.05 Znanstvenik Eduard Spranger — 17.45 Kako nastanejo knjige — 18.00 Veselo petje, veselo zvenenje — 19.10 Mojstri tričetrtinskega takta — 20.00 Daljna pot, tragedija — 21.30 Ob osemdesetletnici Siegfrieda von Vegesacka.

Ponedeljek, 11. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 17.15 Knjiga tedna — 17.30 Aktualnosti s krščanskega sveta — 18.45 Šansonj — 20.00 Evropski koncert — 21.00 Argumenti — 21.30 O tem lahko govorimo.

Torek, 12. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Kratko in jedrnatno — 17.15 Noč v Nablusu, pripovedka — 17.30 Znanje časa — 19.45 Haydnove pesmi — 20.00 Spectrum Austrie — 21.00 Dirigira Robert Stolz.

Sreda, 13. 3.: 6.05 Odkrito povedano — 17.15 Lepa dama in nevihta revolucije — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Šansonj — 20.00 Kovačnica orožja, komična opera.

Četrtek, 14. 3.: 6.05 Preden odidete — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 17.15 Weimar in svet — 17.30 Iz raziskovalnega dela naših visokih šol — 18.45 Mendelsohnove pesmi — 20.00 Za in proti — 21.00 Dva krat dva je pet — 21.30 Nedeljski pesnik.

Petek, 15. 3.: 6.05 Nihče ne bo zmagal — 6.09 Oddaja delavske zbornice — 17.15 Za šestdesetletnico Hansa Thirringa — 17.30 Mednarodna radijska univerza — 18.45 Šansonj — 20.00 Skoraj reportaža — 21.00 Glasbene šarade.

REGIONALNI PROGRAM

Poročila: 5.00, 5.50, 6.30, 7.45, 10.00, 12.45, 17.00, 19.00, 20.00, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob sobotah, nedeljah in praznikih): 5.40 Jutrnja razmišljanja — 5.45 Kmetijska oddaja — 6.05 Jutrnja telovadba — 8.20 Glasba — 9.00 Šolska oddaja — 10.05 Šolska oddaja — 11.30 Kmetijska oddaja — 11.45 Za avtomobiliste — 12.00 Opoldanski zvonovi — 13.05 Objave, pregled sporeda — 13.45 Opoldanski koncert — 14.15 Slovenska oddaja — 15.00 Komorna glasba — 16.00 Koncert po željah — 18.00 Razgledi po deželi — 18.15 Odmev časa — 18.45 Šport — 18.55 Lahko noč otroci — 23.10 Ogledalo poročil.

Sobota, 9. 3.: 7.55 Domači vrt — 11.00 Naša lepa domovina — 14.20 Pihalna glasba — 15.00 Noč objube, roman — 15.30 Koncert po željah — 17.10 Pisano sobotno popoldne — 18.00 Za delovno ženo — 18.45 Kulturnopolitične perspektive — 20.10 Zabavna glasbena oddaja — 22.10 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 10. 3.: 8.05 Kmetijska oddaja — 8.15 Kaj je novega — 9.00 Igra Marianne Koch — 10.30 Morgenrothova dediščina — 11.00 Dopoldanski koncert — 12.03 Za avtomobiliste — 13.05 Ogledalo mestnega gledališča — 13.45 Iz domačih krajev — 14.30 Koncert po željah — 16.00 Večerna ura v pozni jeseni — 17.05 Plesna glasba — 18.00 Ogledalo koroškega tiska — 18.20 Igra Alfred Scholz — 18.30 Koroški portret — 18.45 Pridite in pojte — 19.00 Nedeljski šport — 20.05 ščinkavec poje — 20.40 Glasba iz operet in musicalov.

Ponedeljek, 11. 3.: 8.30 Šolar Gerber, roman — 9.30 Koroška večeraj in danes — 14.00 ženska oddaja — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Otroška ura — 17.10 Zveneca vetrnica — 19.15 Misli k grafični tiskari — 20.10 Labirint zvestobe — 20.55 Literarna ustvarjalnost na Gradiščanskem.

Torek, 12. 3.: 9.30 Zabavna glasba — 14.00 Za mladino — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Koroška domača obrt — 15.45 Koroški knjižni kotiček — 17.10 Hladna plošča, vroče servirana — 18.00 Problemi koroških mest — 19.15 Slišiš pesmico — 20.10 Koncert Stuttgartskih filharmonikov.

Sreda, 13. 3.: 9.30 Kulturna poročila — 9.45 Ali še vedno pada sneg — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Zveneci jazz magazin — 15.30 Otroška ura — 17.10 Glasbene balkanske specialitete — 18.00 Kulturni razgledi — 19.15 Koroške pihalne godbe — 20.10 Dobro zabavo — 21.00 Mi in gore.

Četrtek, 14. 3.: 9.30 Koroške ljudske viže — 14.00 Posebej za vas — 15.00 Ura pesmi — 15.30 Novo o enzimih — 15.45 Koroški avtorji — 17.10 Mixed pickles z glasbo — 18.00 Gospodarski komentar — 19.15 Vedro in veselo — 20.10 Romantika in gotika na Koroškem in štajerskem — 21.00 Zveneca alpska dežela.

Petek, 15. 3.: 9.30 Evropska zborovska glasba — 14.00 Koroška domovinska kronika — 15.00 Komorna glasba — 15.30 Mladinska glasba — 17.10 Z glasbo v konec tedna — 18.00 Koroška avto- in motorevija — 19.15 Vedra glasba — 19.30 XY-ve vse — 20.10 Zveneci prt — 21.00 Operni koncert.

SLOVENSKE ODDAJE

Sobota, 9. 3.: 9.00 Od pesmi do pesmi, od srca do srca — 14.00 Plesne skladbe iz novih akordov.

Nedelja, 10. 3.: 7.30 Duhovni nagovor — S pesmijo in glasbo pozdravljamo in voščimo.

Ponedeljek, 11. 3.: 14.15 Poročila, objave, pregled sporeda — Za našo vas — 18.00 Dober večer našim malim poslušalcem.

Torek, 12. 3.: 14.15 Poročila, objave — športni mozaik — Kulturna panorama.

Sreda, 13. 3.: 14.15 Poročila, objave — Kar želite, zaigramo.

Četrtek, 14. 3.: 14.15 Poročila, objave — Slovenska naroda in zborovska glasba — Stari izreki v novi obleki.

Petek, 15. 3.: 14.15 Poročila, objave — Od petka do petka — Iz ljudstva za ljudstvo.

RADIO LJUBLJANA

Poročila: 4.30, 5.00, 6.00, 7.00, 8.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.00, 17.00, 18.00, 19.30, 22.00, 23.00.

Dnevne oddaje (razen ob nedeljah in praznikih): 5.30 Svetujemo vam — 6.00 Napotki za turiste — 6.50 Danes za vas — 7.00 telesa vzgoja — 8.00 Pregled sporeda — 10.15 Pri vas doma — 11.00 Turistični napotki — 12.00 Na današnji dan — 12.30 Kmetijski nasveti — 13.00 Priredite dneva in pregled sporeda — 13.10 Obvestila — 13.30 Priporočajo vam — 15.00 Komentariji — 16.00 Vsak dan za vas — 18.00 Aktualnost! doma in po svetu — 19.00 Lahko noč, otroci — 19.10 Obvestila — 19.15 Glasbene razglednice — 22.00 Pregled sporeda za naslednji dan — 23.05 Literarni nokturno.

Sobota, 9. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 9.25 Dvajset minut z našimi ansambli — 9.45 Iz albuma skladb za mladino — 11.15 Kar po domače — 12.10 Puškinjana suita — 12.40 Popevke iz studia 14 — 14.05 Od melodije do melodije — 15.45 Roza, podlistek — 17.35 Igramo beat — 18.15 Pravkar prispelo — 18.50 S knjižnega trga — 19.15 Godala v ritmu — 20.00 Revijški orkester RTV Ljubljana — 20.30 Detektivni na plan, igra — 21.05 Veseli zvoki — 22.10 Oddaja za naše izseljence.

Nedelja, 10. 3.: 7.30 Za kmetijske proizvajalce — 8.05 Zgode in nezdoge kraljevskega dvorca, otroška igra — 9.05 Voščila — 10.00 Še pomniti, tovariši — 10.45 Nedeljski mozaik lepih melodij — 12.10 Voščila — 13.15 Iz partitur mojstrov operetne glasbe — 13.40 Nedeljska reportaža — 14.30 Humoreska tedna — 15.05 Nedeljsko športno popoldne — 17.05 Pojo znameniti operni pevci — 17.30 Zenitev, igra — 18.30 Chopinova glasba — 20.00 V nedeljo zvečer.

Ponedeljek, 11. 3.: 8.08 Glasbena matineja — 8.55 Za mlade radovedneže — 9.45 Razvoj slovenskega mladinskega zborovskega petja — 11.15 Cocktail melodij in plesnih zvokov — 12.10 Stara francoska glasba — 12.40 Slovenske narodne pesmi — 14.35 Voščila — 15.40 Zbor Center in Trbovelj — 17.05 Sopranistka Zlata Ognjanovič in basist Dragiša Ognjanovič — 18.15 Signali — 18.35 Mladinska oddaja — 19.15 Pevka Lidija Kodrič — 20.00 Simfonični koncert orkestra RTV Ljubljana — 21.15 Veliki zabavni orkestri.

Torek, 12. 3.: 8.08 Opera matineja — 9.25 Igra Vaški kvintet — 9.40 Cicibanov svet — 11.15 V ritmu današnjih dni — 12.10 Med domačimi uverturami — 12.40 Pihalni orkestri — 14.05 Pet minut za novo pesmico — 15.40 V terek nasvjenje — 17.05 Simfonični orkester RTV Ljubljana — 18.15 Slovenske narodne in umetne pesmi — 18.45 Narava in človek — 19.15 Pevec Vica Vukov — 20.00 Gumbi, igra — 21.15 Deset pevcov, deset melodij.

Sreda, 13. 3.: 8.08 Severnoameriške skladbe — 8.55 Pisan svet pravilic in zgodb — 9.45 O vedno se sme-

TELEVIZIJA

AVSTRIJA

Sobota, 9. 3.: 17.00 Listamo po slikanici — 17.25 Za družino — 17.50 Moda enkrat drugače — 18.30 Dober večer v soboto — 19.00 Očarljiva Jeannine — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Komentar — 20.15 Florentinski klub, komedija — 21.45 Športni dnevnik — 22.25 Dolga roka, policijski film.

Nedelja, 10. 3.: 16.15 Ropar Hatzenplotz — 17.05 Svet mladine — 17.30 People to people — 18.00 Karl Heinrich Waggener bere svoja dela — 18.30 Riegerljevji — 19.00 Čas v sliki — 19.30 Športni pregled — 20.15 Mesec napačnih listov — 22.15 Vročje ure Montparnassa.

Ponedeljek, 11. 3.: 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Playboy ima težko — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Lipičani, film — 21.05 Poštini predal 7000 — 21.15 šport, šport, šport — 22.25 Posebej za vas.

Torek, 12. 3.: 18.00 Angleščina — 18.30 Tvoj najboljši prijatelj — 19.00 Mathias Wemmann pripoveduje — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Ideje marca, dokumentacija — 21.15 Aktualnosti s filmskega sveta.

Sreda, 13. 3.: 11.00 77-Sunset-Strip — 11.50 šport, šport, šport — 17.00 Pavilha v pragozdu — 17.45 Konstruktivje — 17.50 Mala športna abeceda — 18.30 Aktualnosti iz kulture — 19.00 Televizijska kuhinja — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Valovi morja in ljubezni.

Četrtek, 14. 3.: 18.00 Italijanska — 18.30 športni kaledoskop — 19.00 Super Max — 19.45 Čas v sliki — 20.15 Gospod Karl.

Petek, 15. 3.: 11.00 Vojsa v zakonu — 18.00 Francoščina — 18.30 Podoba Avstrije — 19.00 Tajno naročilo za Johna Drakeja — 19.21 Gotovo vas bo zanimalo — 19.45 Čas v sliki — 20.00 Pod oznako XY — 21.20 Na beh frontah — 21.30 Evropski svet, diskusija — 22.40 Mojstrsko delo iz Berlina.

NOVICE IZ SLOVENIJE

„Rancarija 68“ bo imela mednarodno obeležje

V Mariboru že od jeseni naprej pripravljajo svojo letošnje turistično prireditev „Rancarija 68“, ki so jo prvič priredili pred dvema leti. Prireditev, ki bo v času od 28. junija do 3. julija, bo imela mednarodno obeležje. Poleg Slovenije in Hrvaške bodo namreč pri njej sodelovale še Madžarska, Štajerska in Koroška. Pokroviteljstvo nad „Rancarijo 68“ so prevzeli predsednik Izvršnega sveta skupščine SR Slovenije Stane Kavčič, štajerski deželni glavar Josef Krainer in koroški deželni glavar Hans Sima.

V zvezi z izvedbo letošnje „Rancarije“ so se minuli petek v Mariboru sestali predstavniki turističnih organizacij in oblasti Jugoslavije, Madžarske in Avstrije. Z avstrijske strani so se sestanka udeležili predstavniki Beljaka z županom ing. Reschom na čelu in predstavniki Graza. Navzoči pa so bili še predstavniki madžarske županije Somogy ter okraja in občine Barcs, iz Jugoslavije pa predstavniki mest Maribor, Ptuj in Varaždin.

Letošnja „Rancarija“ se bo odvijala po Dravi, po kopnem in po zraku. Začela se bo v Beljaku, končala pa v Barcsu. Za vodno karavano je pripravljenih 7 splovov in 40 ranc, na katerih je prostora za 800 do 1000 udeležencev karavane. To karavano so spremljala karavana po kopnem, za 30. junij pa je predviden mednarodni rancarski avio rally Beljak—Maribor—Varaždin, pri katerem bodo sodelovali letalci Avstrije, Jugoslavije in Madžarske. Leti bodo morali opraviti vrsto nalog v prid „Rancarije“. V zvezi z letalskim rallyjem je predviden mednarodni letalski miting v Mariboru in Varaždinu.

V Mariboru navzoči predstavniki mest so po vrsti ugotavljali, da bodo njihova mesta napravila vse, da bo „Rancarija 68“ čim boljše uspela in da bo dosegla cilj, ki so ga za njo postavili njeni iniciatorji in organizatorji: pospeševanje in učvrstitve prijateljstva in sodelovanja med narodi Avstrije, Jugoslavije in Madžarske.

joči princeski, glasbena pravljica — 11.15 Narodne in narodno zabavne melodije — 12.10 Hamlet, fantazijska uvertura — 12.40 Operetni zvoki — 14.35 Voščila — 15.45 Zimski dan, podlistek — 17.05 Mladina sebi in vam — 18.15 Naši umetniki igrajo — 18.40 Naš razgovor — 20.00 Komedianti, opera.

Četrtek, 14. 3.: 8.08 Opera matineja — 9.25 Dalmatinske pesmi — 11.15 Jugoslovanski pevci zabavne glasbe — 12.10 Trije odlomki iz opere Sunčnica — 12.40 Domači pihalni ansambli — 14.05 Izbrali smo vam — 15.40 Violinistka Nevenka Rovin — 17.05 Četrtekov simfonični koncert — 18.15 Turistična oddaja — 18.45 Jezikovni pogovori — 19.15 Pevka Irena Kohont — 20.00 Četrtekov večer — 21.00 Literarni večer.

Petek, 15. 3.: 8.08 Matineja s špansko glasbo — 8.55 Pionirski tednik — 9.40 Iz glasbenih šol — 11.15 Igramo za vas — 12.10 Za slovo od zime — 12.40 Iz kraja v kraj — 14.05 Iz arhiva lahke glasbe — 14.35 Voščila — 15.45 Kulturni globus — 17.05 Človek in zdravje — 17.15 Glasbene uganke — 18.15 Zvočni razgledi — 18.45 Na mednarodnih križpotjih — 19.15 Pevec Nino Robič — 20.00 Komorni zbor RTV Ljubljana — 20.30 Dobimo se ob isti uri — 21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

Sobota, 9. 3.: 17.35 Kažipot — 18.00 Obzornik — 18.20 Tajno društvo PGC, mladinska igra — 19.20 S kamera po svetu — 20.00 Dnevnik — 20.35 Humoristična oddaja — 21.35 Videofon — 21.50 Filmski burleski — 22.05 Bonanza.

Nedelja, 10. 3.: 9.30 Dobro nedeljo voščimo z Veselimi planšarji — 10.00 Kmetijska oddaja — 10.45 Mokedajeva matineja — 12.00 Nedeljska konferenca — 15.05 Kažipot — 15.30 Odmevi z gora — 19.10 Tujec, film — 19.40 Klatež — 20.00 Dnevnik — 20.50 Quiz — 21.50 športni pregled.

Ponedeljek, 11. 3.: 15.45 Ruščina — 16.10 Angleščina — 17.05 Mali svet — 17.30 Od zore do mraka — 18.00 Obzornik — 18.30 Zdravstvena oddaja — 18.50 Črna in belo — 19.20 Prostor in higiena — 20.00 Dnevnik — 20.35 Drama — 22.15 Po izbiri.

Torek, 12. 3.: 10.35 Angleščina — 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.45 Risanec — 18.00 Obrežje — 18.25 Torkov večer — 18.50 Svet na zastonu — 19.30 Obzornik — 20.10 Foma Gardjejev, film — 21.40 Kulturna panorama.

Sreda, 13. 3.: 17.05 Kljujec tabori — 17.45 Kje je kaj — 18.00 Obzornik — 18.20 Združenje radovednežev — 19.05 Baletna lepjenka — 20.00 Dnevnik — 20.30 Neznana Italija, quiz — 21.45 Obisk stare gospe, film.

Četrtek, 14. 3.: 10.35 Nemščina — 11.00 Angleščina ringaraja — 18.00 Obzornik — 18.20 Narodna glasba — 16.10 Osnove splošne izobrazbe — 17.15 Vijavaja — 18.45 Po sledah napredka — 19.05 Humoristična oddaja — 20.00 Dnevnik — 20.35 Nova pota slovenskega železarstva — 21.40 Za lahko noč.

Petek, 15. 3.: 11.00 Osnove splošne izobrazbe — 17.50 Moj prijatelj Fliček — 18.00 Obzornik — 18.20 Mladinski koncert — 19.05 Grenoble in mi — 20.00 Dnevnik — 20.35 Dva, film — 22.40 Zagreb 68.